

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Diplomová práce

Imigrace do České republiky jako volební téma

Vypracovala: Simona Březinová

Vedoucí práce: PhDr. Salim Murad Ph.D.

České Budějovice 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci nazvanou „Imigrace do České republiky jako volební téma“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 24. listopadu 2013

.....

Simona Březinová

Poděkování

Poděkovat bych chtěla především vedoucímu diplomové práce PhDr. Salimu Muradovi Ph.D. za odborné rady a komentáře. Dále pak některým zaměstnankyním a zaměstnancům kanceláří jednotlivých politických stran.

Anotace

V úvodu této diplomové práce je definován pojem lidská migrace a stručně vymezeny její typy. Nachází se zde mimo jiné osvětlení pojmu ilegální migrace a také rozdělení migrantů dle administrativně-legálního statutu. Následuje kapitola popisující ve stručnosti vývoj imigrace cizinců do České republiky od počátku devadesátých let po současnost. Pozornost je věnována počtům cizinců žijících na území České republiky, mezinárodní ochraně udělené cizincům a také nelegální imigraci cizinců do České republiky. Další dvě kapitoly jsou zaměřeny na výzkumy veřejného mínění občanů České republiky. Cílem bylo zjistit, jestli volební programy, a v nich obsažená volební témata, mají roli na volební preference politické strany voličů. A také jaká volební témata jsou pro českou veřejnost považována jako klíčová a nejdůležitější. Druhá oblast zkoumání byla zaměřena na názory českých občanů na imigraci obecně, na cizince žijící v České republice a v neposlední řadě na jejich zaměstnávání. Značnou část diplomové práce tvoří analýza programatických dokumentů relevantních politických stran, převážně jejich volebních programů. V této části je popsáno, jaké místo zaujímá problematika migrace v jejich volebních programech, popřípadě jestli se zaobírají otázkou emigrace českých občanů. Poslední kapitola diplomové práce je zaměřena na imigraci jako politické volební téma v Německu, jakožto jedné ze zemí s největším počtem přistěhovalců v Evropě. Tato část práce obsahuje krátké shrnutí začlenění tematiky imigrace a návrhů jejího řešení z volebních programů nejvýznamnějších německých politických stran pro volby v roce 2013.

Práce se opírá zejména o české knižní publikace a české internetové zdroje.

Abstract

Immigration to the Czech Republic as an election topic is the main theme of this thesis. The introduction defines human migration and briefly describes its categories. Illegal migration and also the division of migrants in accordance with the administrative-legal status quo is paid attention to in this part as well. The following chapter briefly describes the development of foreigner immigration to the Czech Republic from the 90's till today. Importance is given also to the number of foreigners living in Czech, international protection given to foreigners and illegal immigration to the country. Next two chapters deal with public opinion research of the Czech citizens. The aim was to find out whether election programs and the election topics included within have an impact on election preferences of the party and of those who vote. Furthermore, which election topics are key topics for the Czech public society. The second research area presents opinions of Czech citizens on immigration in global, foreigners living in Czech and finally on their employment. The prevailing part of the thesis is constructed by the analysis of the programmatic documents of the relevant parties, mostly their election programs. This part tries to explain which place this issue represents in their election programs or whether they pay attention to the emigration of the Czech citizens. The last chapter of the diploma thesis discusses immigration as an election topic in Germany, in one of the countries with the highest number of immigrants in Europe. This part of the thesis includes a short summary of inclusion of the topic of immigration and proposals for its solution from the election programs of the major German parties in the election held in 2013. The thesis is constructed mainly on a background of Czech bibliography and online resources.

Obsah

Úvod	8
1. Definice pojmu lidská migrace a vymezení jejích druhů	10
1.1 Rozdělení migrantů dle administrativně-legálního statutu	12
2. Vývoj migrace do České republiky od počátku 90. let do současnosti	14
2.1 Počty cizinců s dlouhodobým či trvalým pobytem žijících v České republice..	14
2.2 Mezinárodní ochrana (azyl a doplňková ochrana)	16
2.3 Vývoj nelegální migrace cizinců v České republice	19
3. Názory občanů na cizince a různé důvody imigrace cizinců do České republiky vyplynávající z výzkumů veřejného mínění	22
4. Preference voličů při výběru politické strany	34
4.1 Důležitost volebních programů	34
4.2 Důležitost volebních témat	37
5. Analýza programatických dokumentů politických stran zaměřená na problematiku migrace	39
5.1 Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)	39
5.2 Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM)	47
5.3 Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (KDU- ČSL).....	51
5.4 Občanská demokratická strana (ODS)	56
5.5 Strana zelených (SZ)	66
5.6 TOP 09	69
5.7 Věci veřejné (VV)	69
6. Začlenění problematiky přistěhovalectví ve volebních programech nejvýznamnějších německých politických stran	71
Závěr	75
Seznam literatury a pramenů	77
Přílohy	84

Seznam příloh

Graf 1: Názory na množství cizinců žijících v České republice.

Graf 2: Názory na dlouhodobý pobyt cizinců v ČR.

Graf 3: Názory na trvalé usazení cizinců v České republice.

Graf 4: Názory na přijímání uprchlíků Českou republikou.

Graf 5: Názory na míru přizpůsobení se českým životním zvyklostem.

Graf 6: Představují pro nás cizinci žijící v České republice problém.

Graf 7: Názory na zaměstnávání cizinců v České republice.

Úvod

Předkládaná diplomová práce pojednává o imigraci do České republiky jako volebním tématu. Imigrace do České republiky je poměrně novým fenoménem, se kterým se ve větší míře setkáváme až po pádu totalitního politického režimu v roce 1989. Od této doby počet imigrantů žijících v České republice neustále roste. V současnosti u nás žije legálně více jak 430 000 cizích státních příslušníků.

Diplomovou práci lze rozdělit do dvou částí. První část se věnuje migraci obecně a dále vývoji imigraci do České republiky. Druhá část vychází z výzkumů veřejného mínění a volebních programů politických stran. Práce obsahuje 6 kapitol, které se dále sestávají z podkapitol.

Úvodní kapitola vysvětluje pojem lidská migrace a rozlišení migrace na vnitřní a mezinárodní migraci, na nucenou a dobrovolnou migraci anebo na trvalou a dočasnou migraci. Dále je pozornost věnována nelegální migraci, která může zásadním způsobem ohrozit vnitřní stabilitu a bezpečnostní situaci země. Z tohoto důvodu je problematika nelegální migrace jedním z důležitých témat, které je řešeno v rámci migrační politiky státu a na základě mezirezortní spolupráce. Na konci této kapitoly se nachází rozdělení migrantů dle administrativně-legálního statutu.

Druhá kapitola popisuje vývoj imigrace cizinců do České republiky od začátku devadesátých let po současnost. Kapitola popisuje v číslech, kolik cizinců žije oficiálně na území České republiky, ať už se jedná o krátkodobý či trvalý pobyt. Dále je pozornost věnována udělování mezinárodní ochrany v České republice, zřetel je brán na udělování azylu a od roku 2006 i doplňkové ochrany. Poslední podkapitola popisuje vývoj nelegální imigrace cizinců do České republiky.

Třetí kapitola je tvořena popisem výsledků výzkumů veřejného mínění, které se týkají vztahu české veřejnosti k cizincům. Pozornost je věnována otázkám, jestli souhlasíme s dlouhodobými či trvalými pobyty cizinců v České republice, jak se stavíme k udělování azylů cizincům, jestli považujeme cizince za problém. Dále je zjišťováno, jestli máme představu, kolik příslušníků cizí národnosti u nás žije a jestli toto množství považujeme za vysoké či nízké. Důležitou otázkou je také, jestli se mají cizinci přizpůsobit českým zvyklostem či si ponechat své. V neposlední řadě je důležité dozvědět se, jaký máme názor na pracovní imigraci do České republiky

a z jakých důvodů obecně s imigrací souhlasíme. Cílem této kapitoly je tedy zjistit, jaké mínění mají Češi o migraci a migrantech a jestli jsme vůči nim tolerantní.

Další kapitola se věnuje otázce, jestli jsou volební programy, a v nich obsažená témata a návrhy řešení problémů, politických stran klíčovým faktorem při rozhodování voliče, které politické straně udělí při volbách svůj hlas. Velmi stručně je také popsáno, jaká volební témata jsou pro voliče nejdůležitější.

Pátá kapitola tvoří stěžejní část této diplomové práce a jedná se o analýzu programatických dokumentů politických stran zaměřenou na problematiku migrace. Zde je popsáno, jakým způsobem zapojují politické strany ČSSD, ODS, KDU-ČSL, KSČM, VV, SZ a TOP 09 migrační a integrační politiku státu do svých volebních programů, jestli jsou liberální či striktní vůči přistěhovalectví, jakým způsobem chtějí integrovat cizince do české společnosti, jestli mají návrh řešení nelegální migrace do země a další.

Poslední kapitola pak pro srovnání obsahuje analýzu migrační a integrační politiky obsažené ve volebních programech nejvýznamnějších německých politických stran současnosti.

Při zpracování této práce je vycházeno především z materiálů a informací dostupných na českých, ale i zahraničních, internetových stránkách, jako jsou například stránky Ministerstva vnitra České republiky či Centra pro výzkum veřejného mínění a jiných. Dále se jedná o knižní publikace z knihoven.

1. Definice pojmu lidská migrace a vymezení jejích druhů

Migraci neboli stěhování, přemísťování, přecházení lze obecně definovat jako pohyb lidí z jednoho místa či země na druhé, kde se chtějí usadit. Migrací dochází ke změně místa pobytu a může se týkat jednotlivců i skupin obyvatelstva.

Jiná definice vysvětluje migraci jako prostorové přemísťování osob přes libovolné hranice, které je spojené se změnou místa bydliště na dobu kratší či delší, popřípadě natrvalo. (Pro prostorový pohyb obyvatelstva bývá též používán termín mobilita).

Za migraci se nepovažuje dočasná prostorová mobilita, dočasná změna bydliště, zahraniční studijní pobyt, či periodicky se opakující přesuny jednotlivců či skupin jako dojíždění do práce či do školy, za službami, vyjíždění za rekreací a cestování.¹

Současné proudy migrace ve světě můžeme v zásadě rozdělit podle tří kritérií na vnitřní a mezinárodní migraci, na nucenou a dobrovolnou migraci anebo na trvalou a dočasnou migraci. Mnohdy nelze přesně vymezit, o jaký druh migrace se v konkrétních případech jedná či jde o jejich kombinace.

Z hlediska územní jednotky (myšleno státu) můžeme migraci rozdělit na vnitřní a vnější. Vnitřní (vnitrostátní) migrace je migrace v rámci jednoho státu, nejsou při ní tedy překročeny hranice daného státu. Jedná se o pohyb obyvatelstva například z vesnic do měst či naopak, stěhování do jiného kraje, jiné oblasti v rámci jednoho státu). Vnější (zahraniční, mezistátní, mezinárodní) migrace je prostorové přemísťování osob, při němž dochází k překročení státních hranic.

Mezinárodní migrace se dá dále dělit na imigraci, emigraci a reemigraci. Pod pojmem imigrace se rozumí přistěhování obyvatelstva do jiné země. Emigrací se nazývá vystěhování ze země, tedy opuštění původní země a přistěhování se do země jiné (mnohdy je zmiňováno, že emigrace je založena dobrovolným rozhodnutím či vůlí k vystěhování).

Reemigrace neboli zpětná migrace znamená návrat dřívějších emigrantů do vlasti. Jedná se tedy o pohyb obyvatel, který zahrnuje emigraci a zpětnou

¹ Za hlavní kritéria při začleňování do migračních pohybů jsou považována doba pobytu a právní status. Do kategorie migrace by dle doporučení OSN měl být zařazen pobyt delší jak jeden rok mimo daný stát. Většina západních a rozvojových zemí je však v otázce této časové hranice a vázanosti pohybu mnohem liberálnější. (KING, Russell. *Atlas lidské migrace*. 1. vyd. Praha, 2008, s. 10.)

imigraci do mateřské země. K pojmu reemigrace se váže pojem *repatriace*. Jedná se o reemigraci, která je organizovaná státní mocí.

V souvislosti s Evropskou unií mluví někteří i o tzv. interní (intra-EU) migraci v rámci Evropské unie, opakem je pak imigrace obyvatel z nečlenských zemí, kteří bývají nazýváni „příslušníci třetích zemí“.

Jako *dobrovolná migrace* se rozumí opuštění vlasti na základě vlastního rozhodnutí, tedy například kvůli zaměstnání, za účelem studia, kvůli rodinným vztahům (založením, sjednocení rodiny, sňatku) či z jiných osobních důvodů. K *nucené migraci* dochází jako následkem pronásledování, diskriminace, náboženské netolerance, politické represe (ze strany státní moci či kvůli politickému režimu), válek a ozbrojených konfliktů, ze sociálních a etnických důvodů, z environmentálních důvodů (přírodním katastrofám) či jiným situacím, které jsou spojeny s ohrožením svobody, práv, života a živobytí člověka. Právě mezi migrací dobrovolnou a nucenou nelze jasně stanovit pevnou hranici, jelikož v mnohých případech (především jedná-li se o migraci za prací) tyto dvě kategorie splývají.²

Migrace za prací (ekonomická migrace) je většinou spojena s vidinou zlepšení životní úrovně migrantů, respektive jejich životní a finanční situace. V souvislosti s ekonomickou migrací lze pozorovat jistý rozpor. Pracovní migranti v cílové zemi v mnoha případech vykonávají práci, o kterou občané země nemají zájem (pak imigranti působí na pracovním trhu dané země většinou jako levná pracovní síla), či se naopak jedná o vysoce vzdělané pracovníky, kteří v zahraničí zastávají vysoké pracovní posty (poptávka po vzdělaných odbornících v různých oborech je v mnoha zemích světa poměrně vysoká).

Podle délky pobytu se rozlišuje migrace trvalá (tedy nevratná migrace do cizí země) a dočasná (či krátkodobá), při které se předpokládá návrat do vlasti.

Migraci je také možné dělit na migraci legální, která probíhá v souladu s právními normami zemí, a ilegální migraci, při které dochází k nezákonnému překročení hranic států. (Mnohdy probíhá s pomocí profesionálních převaděčů či tyto osoby, tzv. „ilegálové“ přijíždějí legálně na turistická či návštěvní víza a v zemi pak nadobro zůstanou).

² KING, Russell. *Atlas lidské migrace*. 1. vyd. Praha, 2008, s. 8-10.

Ilegální migraci lze vysvětlit jako přechod hranic, při kterém nějakým způsobem dochází k porušení platné legislativy země v oblasti pobytového nebo pracovního režimu. Ministerstvo vnitra České republiky za nelegální migraci obecně považuje nelegální přechod hranic (ať do České republiky nebo z České republiky) a nelegální pobyt uvnitř území (např. pobývání na území země i přes vypršení povolení k pobytu).³

Za nelegální migraci je obecně posuzováno, pokud osoby překračují hranice bez platných potřebných dokladů a požadovaných cestovních dokladů či pokud se pokouší vstoupit na území země, přestože došlo k jejich vyhoštění ze země a rozhodnutí o vyhoštění stále trvá a je pravomocné. Osoby, které takto protizákonně jednají, bývají označovány jako nelegální migranti (či migranti v neoprávněném postavení). Nedovolené překračování státní hranic se netýká pouze cizinců, nýbrž stejně tak občanů České republiky.

Fenomén nelegální migrace je nezanedbatelně rozšířen i v České republice. Je ovšem velmi nesnadné ji zachytit a systematictěji analyzovat. Základním zdrojem informací o nelegální migraci je databáze cizinecké policie.⁴

1.1 Rozdělení migrantů dle administrativně-legálního statutu

Podle administrativně-legálního statutu v hostitelské zemi můžeme rozlišovat legálně přijaté imigranty, legálně přijaté dočasné imigranty, ilegální imigranty a žadatele o azyl a uprchlíky.

Legálně přijatí imigranti jsou cizinci, kteří na území země přišli v souladu se všemi právními normami dané země, která od nich ve většině případů očekává trvalé usídlení. Tito imigranti jsou přijímáni a do společnosti začleňováni podle vládních imigračních a integračních programů. V souvislosti s jejich přijetím bývá počítáno i s přijetím jejich rodinných příslušníků (dle plánu na opětovné spojování rodin).

Za legálně přijaté dočasné imigranty jsou považováni imigranti, u kterých stát nepředpokládá trvalé usazení na území. Jedná se převážně o sezónní pracovní

³ Přístup k nelegální migraci v České republice a Evropské unii. *Mvcr.cz*. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-90951.aspx?q=Y2hudW09NQ%3D%3D>>

⁴ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a imigrace v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme*. Praha, 2010, s. 45.

migranty, či nesezónní pracovní migranty, kteří do země přijeli na dobu určitou, která je v zásadě spjata s dokončením určitého projektu. Po splnění jejich úlohy zemi opouštějí a vrací se do vlasti či odcestují do jiné země. Mezi legálně přijaté dočasné imigranty se řadí i dočasně přijatí legální imigranti s vyšší kvalifikací, kteří v zemi studují, absolvují studijní stáže či krátkodobě pracují (například se může jednat o vědeckou činnost).

Ilegální imigranti jsou imigranti, kteří na území země vstoupili či zde pobývají v rozporu s legislativou státu, jejich pobyt v imigrační zemi není povolen.

Žadatelé o azyl jsou osoby žádající o uprchlický status. V době řízení o udělení azylu není příslušník cizí národnosti integrován do společnosti. Cizinec, kterému byl udělen azyl (tedy ochranný pobyt) bývá nazýván azylant. Pokud dojde k zamítnutí udělení azylu, musí cizinec opustit území země.⁵

Uprchlíci jsou definováni dle Ženevské konvence. Jedná se o osoby, které ze své vlasti museli odejít kvůli pronásledování z politických, rasových, náboženských či národnostních důvodů nebo z důvodu panující války v jejich vlasti. Do své země se ze strachu o svůj život nemohou vrátit. V imigrační zemi hledají mezinárodní ochranu a humanitární pomoc. Uprchlíkům bývá poskytována převážně tzv. dočasná ochrana, tedy možnost v imigrační zemi pobývat do doby pominutí nebezpečí hrozící jim v jejich vlasti. Pokud se nadále nemohou vrátit, dochází k tzv. přesídlení, kdy se imigrační země či některá třetí země stává jejich novým domovem.

Status uprchlíka je upraven jak mezinárodním veřejným právem tak i vnitrostátně. Uprchlíci nemají stejná práva a povinnosti jako občané státu, výhodou oproti cizincům žijícím v zemi je, že nemohou být ze země vyhoštěni.

⁵ Správní řízení o udělení mezinárodní ochrany provádí Ministerstvo vnitra České republiky jako orgán I. stupně. Pokud příslušník cizí národnosti s rozhodnutím nesouhlasí, může proti rozhodnutí podat žalobu k příslušnému krajskému soudu. Dalším článkem je pak Nejvyšší správní soud sídlící v Brně, ke kterému lze podat tzv. kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ve věci mezinárodní ochrany.

2. Vývoj migrace do České republiky od počátku 90. let

Přistěhovalectví do České republiky je poměrně novou záležitostí, do roku 1989 (především v období mezi lety 1948 – 1989) se s ním setkáváme velmi zřídka.⁶ Otázka imigrace a její řešení se stává aktuálnější po vstupu České republiky do Evropské unie a Schengenského prostoru. Česká republika se ze země transitní postupně stává zemí cílovou.

2.1 Počty cizinců s dlouhodobým či trvalým pobytem žijících v České republice

Dle registru cizinců⁷ Ministerstva vnitra žilo v roce 1993 na území České republiky celkem 77 668 s trvalým či dlouhodobým pobytem. V roce 1994 došlo k nárůstu na 104 352 cizinců. O rok později se počet cizinců v České republice zvýšil na 159 207. V roce 1996 u nás žilo 199 152 cizinců. K nárůstu počtu cizinců došlo i v roce 1997, kdy na území České republiky pobývalo celkem 210 311 cizinců. V roce 1998 u nás žilo 220 187 cizinců, v roce 1999 pak 228 862. V roce 2000 pak došlo výraznému poklesu počtu cizinců žijících na území České republiky na 200 951. (Pokles je možným důsledkem ekonomické krize v Česku či legislativních změn. Došlo ke zpřísnění pro získání pobytu a pracovních povolení.) V dalších obdobích však pak následuje stoupavá tendence, stejně jako v obdobích před rokem 2000. V roce 2001 žilo v České republice 210 794 cizinců, v roce 2002 pak 231 608, v roce 2003 vzrostl počet na 240 421 cizinců. V roce 2004 u nás dlouhodobě či trvale pobývalo 254 294 cizinců. Podle Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR žilo ke konci roku 2005 v České republice 278 312 cizinců. K velkému vzrůstu cizinců pobývajících přechodně či trvale na našem území došlo mezi lety 2006 a 2008. V roce 2006 se jednalo o 321 456, v roce 2007 o 392 087 a v roce 2008 dokonce o 438 301 cizinců žijících na území České republiky. K poklesu počtu přechodně či trvale žijících cizinců u nás došlo v letech 2009, celkem 433 305 cizinců, a 2010, kdy bylo registrováno 425 301 cizinců. V roce 2011 stoupl jejich počet na 436 389. V roce 2012 bylo zaznamenáno

⁶ Na konci osmdesátých let pobývalo v tehdejším Československu oficiálně kolem 30 000 cizích státních příslušníků.

⁷ Za cizince je považován každý člověk, který nemá české státní občanství a pobývá na území České republiky (do českých statistik týkajících se počtu cizinců však nespádají zahraniční turisté a krátkodobě pobývající cizinci).

celkem 438 213 cizinců s dlouhodobým či trvalým pobytem žijících na území České republiky.

Tab.1.: Cizinci v Česku s dlouhodobým či trvalým pobytem (1993-2012, vždy k 31.12).⁸

Rok	Trvalý pobyt	Dlouhodobý pobyt	Celkem
1993	31 072	46 070	77 668
1994	32 468	71 230	104 352
1995	38 557	120 060	159 207
1996	45 837	152 767	199 152
1997	56 281	153 516	210 311
1998	63 919	153 836	220 187
1999	66 754	162 108	228 862
2000	66 891	134 060	200 951
2001	69 816	140 978	210 794
2002	75 249	156 359	231 608
2003	80 844	159 577	240 421
2004	99 467	154 827	254 294
2005	110 598	167 714	278 312
2006	139 185	182 271	321 456
2007	158 018	264 069	392 087
2008	172 927	265 374	438 301
2009	181 161	252 144	433 305
2010	189 962	235 339	425 301
2011	198 051	238 338	436 389
2012	214 027	224 186	438 213

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky.⁹

⁸ V současné době jsou nejaktuálnější dostupná souhrnná data o počtu cizinců přechodně či trvale žijících v ČR z října roku 2013. Celkem bylo napočítáno 435 719 cizinců z celého světa. Přechodně u nás v této době pobývalo 202 409 cizinců, trvale pak 233 310 cizinců. Ve větší míře se jednalo o muže. (Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území ČR a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytem na území ČR k 31. 10. 2013. *Mvcr.cz*. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>)

⁹ *Řízení o mezinárodní ochraně 2011* (Praha, 2012). Statistická zpráva. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna.aspx>

2.2 Mezinárodní ochrana (azyl a doplňková ochrana)¹⁰

Počet žádostí o azyl v České republice je ovlivňován politickou situací a stabilitou naší země a dále závislý na ekonomické situaci v Česku. Dalším faktorem je stav panující ve vlasti žadatelů o azyl, tedy politická, hospodářská a ekonomická situace v zemi nebo také neshody či válka. Významný vliv mají migrační a azylové politiky obou zemí a strategie jednotlivých migrantů.¹¹

Obecně se však dá říci, že množství žádostí o udělení azylu v České republice je poměrně malé a stejně jako v jiných evropských zemích lze sledovat trend dlouhodobě klesajících počtů. Od vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 lze pozorovat neustále se snižující se počet žádostí cizinců o mezinárodní ochranu v České republice.

V období mezi lety 1990 až 2011 požádalo o mezinárodní ochranu celkem 90 753 příslušníků cizí státní příslušnosti. Nejvíce žádostí bylo podáváno za období 1998 až 2005, kdy počet žadatelů o azyl pokaždé překročil hranici 4 000. Nejvíce žádostí bylo podáno v roce 2001, jednalo se celkem o 18 094 žádostí, v roce 2003 pak o 11 400 žádostí o azyl. Významnými pak byly i roky 2000 (8 794 žadatelů o azyl) a 2002 (8 484 žadatelů).

Nejméně žádostí o mezinárodní ochranu zaznamenala Česká republika v roce 1992 (pouze 841 žadatelů) a jak již bylo výše zmíněno právě v posledních letech. V roce 2010 se jednalo o 833 žádostí a v roce 2011 o rekordně nejnižších 756 žádostí cizinců o mezinárodní ochranu.¹²

Celkově patří mezi nejčetnější žadatele o mezinárodní ochranu v České republice Ukrajinci. Ve jmenovaném období podali občané Ukrajiny celkem 13 957 žádostí. V žebříčku nejtypičtějších žadatelů o mezinárodní ochranu v Česku následují občané Ruské federace (celkem 9 638 žadatelů), občané Rumunska (6 027 žadatelů), občané Afghánistánu (5 951 žadatelů), Bulhaři (dohromady 5 399 žádostí). Následují

¹⁰ V září roku 2006 byl k azylovému zákonu přidán dodatek, jenž do české legislativy zavádí pojem mezinárodní ochrana. Mezinárodní ochranou tedy rozumíme tradiční azyl a nově vzniklou doplňkovou ochranu, která je obecně poskytována osobám, které se do své vlasti nemohou vrátit kvůli přetrvávajícímu nebezpečí a hrozbě vážné újmy. (DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a imigrace v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme*. Praha, 2010, s. 43).

¹¹ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a imigrace v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme*. Praha, 2010, s. 43-44).

¹² *Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2012* (Praha, 2012). Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2012.aspx>>

Vietnamci s celkovým počtem 4 946 žádostí. Slováci patří mezi osmé nejčastější žadatele o mezinárodní ochranu v České republice.¹³

V období mezi lety 1990 a 2011 byl azyl udělen pouze 3 747 žadatelům z celkového počtu 90 753 žadatelů. (Počet azylantů žijících v České republice tedy v kvantitativním pohledu nepředstavuje významnou část populace.) Podíl počtu úspěšných žadatelů k celkovému počtu podaných žádostí o azyl na území České republiky je velmi malý a odpovídá pouze o něco více než 4 % úspěšnosti. Zbylým 96 % žadatelů byla žádost o azyl zamítnuta.

Dle Dušana Drbohlava je nutné podotknout, že mnozí žadatelé o azyl v České republice stále zůstávají, přestože jejich žádost o azyl byla zamítnuta a oni obdrželi úřední rozhodnutí o vyhoštění, na jehož základě jsou povinni do několika dnů opustit zemi. Toto však není důsledně kontrolováno a mnozí neúspěšní žadatelé o azyl pobývají na území České republiky nadále, ovšem nelegálně. Dále uvádí, že lze předpokládat, že tito odmítnutí žadatelé na našem území nelegálně pracují.¹⁴

Nejvíce azylů v České republice získali v období mezi lety 1990 až 2011 Rumuni (celkem 477 udělených azylů) a občané Ruské federace (420 azylů), následují Bělorusové (azylů) a občané Afghánistánu (304 azylů). Ukrajinci jsou na žebříčku nejúspěšnějších žadatelů o azyl až na 6. místě s celkovým počtem 182 udělených azylů (více azylů než Ukrajinci získali ještě občané Arménie).

Doplňková ochrana byla v období mezi lety 1996 až 2011 v České republice udělena celkem 752 příslušníkům cizí národnosti, nejvíce občanům Běloruska (124 udělení doplňkové ochrany), Kubu (110) a Kazachstánu (108).

V roce 2012¹⁵ zažádalo o azyl celkem 753 cizinců, azyl získalo 49 z nich a dalším 149 z nich byla udělena doplňková ochrana. Nejvíce žádostí o azyl bylo opět podáno občany Ukrajiny (celkem 200 žádostí), v mnohem menší míře pak Vietnamci (57 žádostí), občany Běloruska (50 žádostí) a Ruské federace (45). Nejvíce pozitivních rozhodnutí o azyl získali Bělorusové (10), občané Uzbekistánu

¹³ *Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2012* (Praha, 2012). Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2012.aspx>>

¹⁴ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a imigrace v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme*. Praha, 2010, s. 44-45).

¹⁵ V současné době nejsou dostupná souhrnná data o mezinárodní ochraně v České republice v roce 2013. Do října roku 2013 však bylo podáno 602 žádostí o mezinárodní ochranu (nejvíce občany Ukrajiny, následují občané Sýrie, Vietnamu a Ruské federace). Azyl byl do této doby udělen 88 z nich a 209 dalším byla udělena doplňková ochrana. Počty žádostí o mezinárodní ochranu v jednotlivých měsících roku 2013. *Mvcr.cz*. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/statisticke-zpravy-o-mezinarodni-ochrane-za-jednotlive-mesice-v-roce-2013.aspx?q=Y2hudW09MTA%3d>>

(8) a Ukrajinci (7 azylů). Mezinárodní ochrana ve formě doplňkové ochrany byla v největší míře udělena občanům Ukrajiny, následují občané Sýrie, Běloruska a Vietnamu a dále Občané Ruské federace.

Ke konci roku 2012 žilo v České republice celkem 2805 příslušníků cizí státní příslušnosti s platnou mezinárodní ochranou, z toho 2130 ve formě azylu a 675 ve formě doplňkové ochrany. Nejvíce se jedná o občany Ruské federace, Běloruska, Afghánistánu, Kazachstánu a Iráku.¹⁶

Tab. 2.: Azylová řízení v České republice (1990- 2012, vždy k 31.12).

Rok	Žadatelé o azyl	Azyl udělen	Doplňková ochrana udělena
1990	1602	30	X
1991	2226	776	X
1992	841	251	X
1993	2207	250	X
1994	1187	116	X
1995	1417	59	X
1996	2211	162	X
1997	2109	96	X
1998	4086	78	X
1999	7220	79	X
2000	8788	133	X
2001	18094	83	X
2002	8481	103	X
2003	11396	208	X
2004	5459	142	X
2005	4021	251	X
2006	3016	268	37
2007	1878	191	191
2008	1656	157	141
2009	1258	75	28
2010	833	125	104
2011	756	108	261
2012	753	49	149

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky.¹⁷

¹⁶ *Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2012* (Praha, 2012). Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2012.aspx>>

¹⁷ Tamtéž.

2.3 Vývoj nelegální migrace cizinců v České republice

Fenomén nelegální migrace je nezanedbatelně rozšířen i v České republice. Je ovšem velmi nesnadné ji zachytit a systematictěji analyzovat. Základním zdrojem informací o nelegální migraci je databáze cizinecké policie, která zaznamenává a vede údaje o osobách, které nelegálně překročili hranice České republiky (od roku 2008 je sledován pouze nelegální přechod přes vnější schengenskou hranici, tedy mezinárodní letiště) a dále o osobách, které nelegálně pobývají na území České republiky.¹⁸

Od roku 1993 dochází k dlouhodobému poklesu počtu osob zadržených pro nelegální migraci. Počet osob zadržených při nelegálním překročení hranic se od roku 1993 v porovnání se současností snížil dramaticky. Výrazný pokles lze pozorovat především po roce 2007, což lze považovat za důsledek vstupu České republiky do schengenského systému. Česká republika od této doby nemá žádné vnější hranice (kromě prostoru mezinárodních letišť).

Nejvyšší počet zadržených cizinců při nelegálním přechodu hranic byl zaznamenán v letech 1998 a 1993 (pokaždé více jak 40 000 zadržených), následují roky 1999 a 2000. Od roku 2008 včetně se počty nelegálních přechodů dle oficiálních statistik pohybují pod hranicí 200.

Bližší situace týkající se nelegální migrace cizinců v roce 2012 byla takováto. V roce 2012 se o nelegální příchod na české území pokusilo 119 cizinců a 3 476 cizinců bylo zajištěno při nelegálním pobytu na našem území. Celkem se tedy jedná o 3 595 osob zjištěných při nelegální migraci na území České republiky. Většinou se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny, Ruska, Vietnamu. Více jak 10 % z celkového počtu bylo zjištěno opakovaně, necelých 5 % se prokázalo neregulárními cestovními doklady.¹⁹

¹⁸ Tato kategorie je sledována až od roku 2002.

¹⁹ *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v roce 2012* (Praha, 2013). Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2012.aspx>>

Tab. 3.: Nelegální migrace cizinců v Česku (1993- 2012, vždy k 31.12).

Rok	Nelegální přechod hranic	Porušení bytového režimu	Nelegální migrace celkem
1993	41765	X	41765
1994	18832	X	18832
1995	17132	X	17132
1996	21179	X	21179
1997	27325	X	27325
1998	42957	X	42957
1999	30377	X	30377
2000	30761	22355	53116
2001	21090	18309	39399
2002	12632	19573	32205
2003	11125	21350	32475
2004	9433	16696	26129
2005	4745	9800	14545
2006	3676	7117	10793
2007	2837	4712	7549
2008	168	3661	3829
2009	190	4457	4647
2010	140	2848	2988
2011	80	3280	3360
2012	119	3476	3595

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky.²⁰

Nutné je však dodat, že oficiální počty nelegálních cizinců uvedené v těchto statistikách nemusí odpovídat skutečnosti a na českém území pravděpodobně žije velké množství příslušníků cizí národnosti v neoprávněném postavení²¹ a další neustále nelegálně přicházejí.

²⁰ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v roce 2012 (Praha, 2013). Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2012.aspx>>

²¹ Dle Dušana Drbohlava by na území České republiky mohlo nelegálně pobývat až ke 400 000 cizinců.

Někteří cizinci Českou republikou pouze procházejí na cestě do třetí země, pro převážnou většinu z nich však Česká republika představuje zemi cílovou. Převážnou část z nich tvoří pracovní migranti pocházející z Ukrajiny, Moldavska, Ruska, Běloruska nebo Vietnamu, kteří pak ve většině případů působí jako levná pracovní síla na českém pracovním trhu.

Jak zabránit ilegální migraci do země je jedním z klíčových problémů řešených v rámci migrační politiky státu. S touto problematikou a návrhy řešení problému ilegální migrace a jevů s ní spojenými nalezneme i v některých volebních programech českých politických stran.

3. Názory občanů na cizince a různé důvody imigrace cizinců do České republiky vyplývající z výzkumů veřejného mínění

Výzkum s názvem „Cizinci v České republice“ z roku 2003 se zabýval názory české veřejnosti na imigraci cizinců do České republiky a podmínkami za jakých by imigrace cizinců měla probíhat. Výzkum si kladl za cíl odpovědět na otázky, jestli podporujeme dlouhodobý pobyt cizinců na území naší republiky, v jakých případech a za jakých podmínek by jim dlouhodobý pobyt měl být povolen, a jestli česká veřejnost souhlasí se zaměstnáváním cizinců na českém trhu práce.

Na otázku, zda respondenti souhlasí s dlouhodobým pobytem cizinců a za jakých podmínek, odpovídali následovně. Převážná většina (73 % respondentů) se domnívá, že cizincům by mělo být umožněno žít v České republice, ale pouze v případě, že splní určité podmínky. Skoro 17 % respondentů si nepřeje, aby byl cizincům povolen dlouhodobý pobyt. (Takto odpovídali převážně levicově orientovaní občané či ti, jež shledávají svoji životní úroveň jako nízkou). Pouhých 5,5 % respondentů souhlasí s dlouhodobým pobytem cizinců bez jakéhokoli omezení. (Tito dotazovaní se řadí mezi příznivce vstupu našeho státu do Evropské unie. Pozitivní přístup k pobytu cizinců u nich vyplývá převážně z osobní zkušenosti s cizinci. Také většinou souhlasí se zaměstnáváním cizinců v České republice).

V tomto výzkumu jsou také zveřejněna data (získaná výzkumem veřejného mínění v roce 2001), která se týkala přijatelnosti různých důvodů k usazení cizinců v České republice.

Čeští občané převážně souhlasí s příchodem imigrantů, jimž hrozí bezprostřední ohrožení na životě (54 % respondentů by usazení na našem území umožnila prakticky všem, dalších 34 % respondentů souhlasí s usazením pouze za podmínky selekce imigrantů. Protikladné mínění a nesouhlas s usazením cizinců sdílí 11 % respondentů).

Usazení cizinců, kteří jsou ve své zemi pronásledováni z politických, rasových, etnických či jiných důvodů, naprosto schvaluje 28 % české veřejnosti, dalších 51 % občanů by usazení umožnila jen některým cizincům. Nesouhlas sdílí 21 % občanů.

Nesouhlas pak převažuje v otázce, zda souhlasíme s příchodem a usazením cizinců v České republice, kteří chtějí do naší vlasti přijít za vidinou zlepšení svých

životních podmínek. Nesouhlasné mínění vyjádřilo 50 % dotázaných, 39 % dotázaných by souhlasilo s usazením jen některých cizinců a 12 % dotázaných by to umožnilo všem cizincům. 8 % uvedlo, že bychom cizince měli přijímat jen v případě nejvyšší nouze.

Mnozí dotázaní souhlasí s tím, že imigranti, kteří chtějí v České republice dlouhodobě či trvale žít, musí splňovat různé podmínky. Nejčastěji je pak udáváno dodržování našich zákonů, trestní bezúhonnost, snaha zapojit se. Mnozí považují za důležité, aby imigranti byli vzdělaní, zdraví, pracovití a poctiví lidé.

Podle 55 % dotazovaných by se cizinci měli co nejvíce přizpůsobit českým zvyklostem. (Toto mínění panuje mezi lidmi, kteří považují cizince za problém, a dále voliči KSČM). Opačné mínění, tedy že příslušníci cizích národností by si měli uchovat své tradice a žít zcela dle svých zvyklostí, má pouze 6,5 % dotazovaných (jedná se o lidi, kteří souhlasí s pobytem cizinců na území ČR bez omezení). 33 % dotazovaných uvedlo, že cizinci by se měli částečně přizpůsobit našim českým zvyklostem.

V otázce, jaký postoj mají čeští občané k zaměstnávání cizinců na území České republiky, panuje velký rozpor. Souhlas se zaměstnáváním přistěhovalců vyjádřilo 45 % dotazovaných (odpověď „rozhodně ano“ však uvedlo jen 5 % dotazovaných). Positivní postoj mají většinou lidé, kteří u nás dlouhodobě žijícího přistěhovalce osobně znají. Skoro stejné množství (tedy 44 % dotazovaných) se k této otázce vyjádřilo negativně a se zaměstnáváním přistěhovalců nesouhlasí.

Výzkum se také zabýval všeobecnými názory na zaměstnávání cizinců. Celých 63 % dotázaných si myslí, že by cizinci měli být zaměstnáváni pouze v profesích, o které čeští občané nemají zájem. S tímto výrokem nesouhlasí více jak čtvrtina (28 %) dotázaných.

Většina české veřejnosti souhlasí s tím, aby zaměstnávání cizinců bylo omezeno v oblastech, kde panuje vysoká nezaměstnanost (souhlasí 81 % dotazovaných, nesouhlas uvedlo 12 % dotazovaných).

V české společnosti panuje názor, že cizinci představují na našem trhu práce levnou pracovní sílu, která ohrožuje současné zaměstnávání českých občanů (toto mínění sdílelo 82 % dotazovaných). Ohrožení v otázce zaměstnávání nepocítuje jen 12 % občanů.

Více jak polovina (55 % dotazovaných) vyjádřila svůj nesouhlas s upřednostňováním cizinců ze zemí Evropské unie před cizinci z nečlenských zemí

v přijímání do práce. Opačné mínění, tedy že by měli být přednostně zaměstnáni občané Evropské unie, sdílí 29 % dotazovaných.

Více jak polovina dotázaných (58 %) považuje příliv cizího kapitálu za pozitivní věc, jelikož zlepšuje situaci na našem trhu práce. Opačného mínění je 26 % dotázaných a 16 % dotázaných neví.

Občany jiných národností žijících na území České republiky považuje za problém 73 % respondentů. Opačné mínění sdílí pouhých 14 % respondentů (z velké části se jedná o vysokoškolsky vzdělané osoby). Opodstatněný či domnělý problém soužití s cizinci v místě bydliště uvedlo 23 % dotazovaných. (Převážně se jednalo o obyvatele hlavního města Prahy, větších měst a občany žijící v severozápadních Čechách. Pro tyto respondenty jsou občané jiných národností nejen problémem lokálním nýbrž i celorepublikovým. Právě tito také odhadovali, že u nás žije více cizinců ať již s povoleným pobytem či bez povolení). Pro 65 % dotazovaných nepředstavují cizinci v místě bydliště žádný problém.

Z tohoto rozsáhlého výzkumu Ivy Chludilové také vyplývá, že většina Čechů nemá přesnou představu o tom, kolik cizinců žije legálně a nelegálně na území České republiky. Z této neznalosti může nepřímo vyplývat netolerance vůči cizincům. Mnozí čeští občané se navíc osobně s cizinci neznají.

Převážná většina, tedy 70 % dotazovaných, odhadovala mnohem nižší počet cizinců s povoleným pobytem, než odpovídá předpokládané skutečnosti. Nejčastěji uváděnými hodnotami bylo 100 000, 50 000 a 10 000. (Jeden z dotazovaných dokonce uvedl odpověď 300 osob.) 12% dotazovaných osob uvedlo číslo, které převyšovalo skutečný počet. Pouze 18 % výrazně nepřecenilo či nepodcenilo počet u nás legálně žijících cizinců a domnívá se, že jich je mezi 150 000 až 300 000.²²

Co se odhadů množství nelegálně žijících cizinců²³ na území České republiky týče, byli respondenti ještě více omylní. 78 % z nich uvedlo hodnotu nižší, 10 % hodnotu vyšší a pouze 12 % uvedlo pravděpodobně správnou hodnotu mezi 200 000 až 400 000. Nejčastějšími odhady byly opět 100 000, 50 000 a 10 000.

²² Ke konci roku 2003 žilo v České republice legálně 240 421 s dlouhodobým nebo trvalým pobytem. (*Řízení o mezinárodní ochraně 2011* (Praha, 2012). Statistická zpráva. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna.aspx>)

Jen 28 % respondentů uvedlo kladnou odpověď na otázku, zda osobně znají některé cizince, kteří dlouhodobě pobývají v České republice. Osobní zkušenost s příslušníky jiných národností nemá 67 % respondentů.

Výzkum se také věnoval problematice vztahu českých občanů k jiným národům a národnostem obecně a dále sympatií či antipatií českých občanů k jednotlivým skupinám příslušníků různých národností žijících v České republice.

Čeští občané mají nejlepší vztah k občanům české národnosti a následně ke Slovákům. Za pozitivní můžeme označit i vztah k Polákům a Němcům. Velmi rozpolcený je vztah k Židům. Mnoho Čechů k nim cítí sympatie, ale někteří dotázaní neuměli postoj k nim vysvětlit. K Vietnamcům máme vztah mírně negativní. Z nesympatické pak považuje občany balkánských států a bývalého SSSR. Největší počet voleb „nesympatický“ či „velmi nesympatický“ pak respondenti ze všech nabízených možností udělili Romům, k nimž máme tedy nejhorší vztah.

Větší sympatie a pozitivnější vztah k cizincům chovají obecně lidé věřící, lidé s vysokoškolským vzděláním a lepší životní úrovní.

Rozhodující vliv má také místo bydliště, tedy v jakém kraji lidé žijí či zda bydlí v malé či velké obci. (Pozitivnější postoj zaujímají převážně lidé z obcí osídlených 2 000 až 5 000 obyvateli.) Sympatie k Polákům sdílí obyvatelé ze severních Čech a Moravy, k Němcům lidé žijí v příhraničních oblastech s Německem. Příliš sympatií si nezískávají obyvatelé balkánských zemí a Vietnamci u občanů v jihozápadních Čechách. V Praze a velkých městech nad 100 000 obyvatel nepovažují lidé za sympatické občany SSSR a balkánských zemí a dále Poláky.

Pravicově orientovaní dotazovaní vyjádřili svůj pozitivní vztah k lidem německé národnosti, nesympatičtí jsou jim občané balkánských zemí a bývalého SSSR.

Otázkou názoru českých občanů na přistěhovalectví se zabýval výzkum provedený v roce 2005, z něhož vyplývá, že pouhá 3 % občanů by umožnila každému cizinci, který má zájem žít v České republice, přijít a usadit se na našem území. Zřejmý nesouhlas s přistěhovalectvím sdílí celých 22 % dotázaných. Čtvrtina dotázaných pak spíše souhlasí a 42 % dotázaných občanů spíše nesouhlasí s příchodem cizinců do České republiky.

Většina občanů se domnívá, že Česká republika přistěhovalce nepotřebuje (24 % dotazovaných uvedlo odpověď „rozhodně nepotřebujeme“, 45 % odpověď

„spíše nepotřebujeme přistěhovalce“). Pouhá 2 % dotazovaných pak zastává názor, že přistěhovalce v našem státě rozhodně potřebujeme.

Podle skoro tří pětín dotazovaných by se cizinci žijící na našem území měli co nejvíce přizpůsobit našim zvyklostem, 35 % dotazovaných by vyžadovalo částečné přizpůsobení a jen 4 % by cizincům umožnila žít zcela podle svých životních zvyklostí.

Výzkum veřejného mínění „Vztah k jiným národnostem I“ provedený v prosinci roku 2006 se snažil získat odpovědi na dvě otázky, a to jak by občané České republiky označili svůj vztah, své sympatie ke skupinám cizího obyvatelstva žijících na našem území a do jaké míry by se cizinci měli přizpůsobit životním zvyklostem naší země.

Z nabízené škály na území České republiky žijících příslušníků jiných národností jsou nám nejvíce sympatičtí Slováci, sestupně pak dále Poláci, Němci, méně sympatičtí jsou nám Židé, Vietnamci, občané bývalého SSSR a občané balkánských států. Nejmenší sympatie pak dle výzkumu chováme k Romům.

Obecně kladnější vztah k cizincům mají vysokoškolsky vzdělané osoby, věřící a lidé s lepší životní úrovní). Věk není v této otázce rozhodujícím faktorem (pouze respondenti starší 60 let označovali Němce za neoblíbené).

Více jak polovina dotazovaných (59 %) se domnívá, že by se cizinci měli co nejvíce přizpůsobit, více jak třetina dotazovaných (34 %) souhlasí s částečným přizpůsobením cizinců našim zvyklostem. Pouze necelých 6 % zvolilo odpověď, že by cizinci měli žít zcela podle svých vlastních zvyklostí (jedná se především o mladé lidi a lidi s vyšší životní úrovní).

Data ze Studie o českých celostátních volbách z roku 2006 ukazují, že česká veřejnost zaujímá v otázce přísnějších imigračních zákonů pravicový postoj. 59 % všech dotazovaných vyjádřilo svůj souhlas se striktnějšími imigračními zákony.²⁴

²⁴ MAŘÍKOVÁ, Hana. KOSTELECKÝ, Tomáš. LEBEDA, Tomáš a kol. *Jaká je naše společnost? Otázky, které si často klademe*. 1.vyd. Praha, 2010, s. 190.

Výzkum z roku 2007 s názvem „Občané o cizincích žijících v ČR I“ se zabýval otázkami, zda by cizinci měli mít možnost dlouhodobě pobývat na území České republiky, a pokud ano, za jakých podmínek. Dále pak zkoumal názor občanů na počet na našem území žijících cizinců.

Pouhá desetina respondentů soudí, že by cizinci měli mít možnost dlouhodobě pobývat na našem území. Oproti tomu by 12 % respondentů cizincům pobyt nechtělo umožnit vůbec (jedná se pak převážně o voliče KSČM, lidi žijící v horších životních podmínkách a respondenty, kteří se domnívají, že na českém území žije příliš mnoho cizinců, přestože mnohdy žádné cizince osobně neznají). Dle 74 % všech dotázaných by cizinci směli dlouhodobě pobývat na území České republiky, pouze však za splnění určitých podmínek.

Více jak polovina dotazovaných (53 %) zastává názor, že by se cizinci měli co nejvíce přizpůsobit našim českým zvyklostem, 40 % dotazovaných se domnívá, že by se měli přizpůsobit v některých věcech a pouhá 4 % dotazovaných by nechala cizince v České republice žít zcela dle svých zvyklostí.

Co se týká mínění o počtu cizinců na území České republiky, zaznamenat výzkum následující výsledky. Přesně polovina dotazovaných soudí, že počet cizinců u nás je vysoký (opět se jedná především o voliče KSČM, lidi s nižší životní úrovní a nižším dosaženým vzděláním), třetina uvedla odpověď „ani vysoký, ani nízký“ a pouze 3 % dotazovaných se kloní k názoru, že počet cizinců žijících v České republice je nízký.

Výzkum veřejného mínění z roku 2008 s názvem „Postoje české veřejnosti k cizincům“ si dal za cíl zjistit, jestli občané souhlasí s dlouhodobým pobytem či trvalým usazením cizinců na území České republiky, a za jakých podmínek, dále pak jestli má Česká republika přijímat uprchlíky a zda přítomnost cizinců představuje pro občany problém. Výzkum také poskytuje náhled na problematiku přístupu k zaměstnávání cizinců u nás v očích české společnosti.

Převážná část respondentů (72 %) je názoru, že by mělo docházet k selekci přistěhovalců, jimž umožníme přijít do České republiky. Dle 6 % respondentů by Česká republika měla přijmout všechny uprchlíky, opačný názor, tedy nepřijímat uprchlíky vůbec, zastává 16 % respondentů.

Pro dlouhodobý pobyt cizinců na území České republiky se vyjádřilo celkem 89 % dotázaných (z toho 9 % si myslí, že by jim měl být umožněn pobyt bez

omezení, 80 % pak volilo možnost umožnění dlouhodobého pobytu jen za určitých podmínek). S dlouhodobým pobytem cizinců nesouhlasí 9 % dotázaných občanů.

V otázce trvalého se usazení cizinců v České republice již dotazovaní nebyli tak tolerantní jako v otázce umožnění dlouhodobého pobytu cizincům. Necelá polovina dotazovaných souhlasí, z toho 6 % rozhodně souhlasí a 36 % spíše souhlasí s trvalými pobyty cizinců u nás. Více jak polovina dotazovaných s trvalým žitím cizinců na území České republiky nesouhlasí (pro možnost „spíše ne“ se rozhodlo 34 % dotazovaných a pro možnost „rozhodně ne“ 17 % dotazovaných).

Respondenti se také vyjadřovali k otázce přizpůsobení se cizinců českým životním zvyklostem a normám české společnosti. Většina respondentů (95 %) zastává názor, že cizinci by se měli přizpůsobit českým zvyklostem, z toho 68 % z nich vyžaduje co největší přizpůsobení našim zvyklostem, 27 % pak alespoň částečné přizpůsobení. Pouze 4 % respondentů zvolila odpověď, že by cizinci měli mít možnost žít na českém území dle svých životních zvyklostí.

Výzkum se také snažil odpovědět na otázku, zda pro občany České republiky představují na našem území dlouhodobě či trvale žijící cizinci problém, a to jak v celorepublikovém měřítku, tak v místě bydliště. Více jak polovina dotázaných (58 %) přiznala, že pro ně cizinci problém představují, opačné mínění sdílí 30 % dotázaných. Zbytek dotázaných uvedl, že neví nebo se jich tento dotaz netýká. V místě bydliště však můžeme pozorovat odlišné výsledky. Zde jsou cizinci problém pro čtvrtinu dotázaných (26 %), odpověď „cizinci pro mě problém nepředstavují“, uvedlo 54 % zúčastněných.

V poslední části tohoto výzkumu se jednalo o otázky týkající se problematiky zaměstnávání cizinců. Celkem 25 % respondentů nesouhlasí se zaměstnáváním cizinců na českém trhu práce, oproti tomu 68 % respondentů vyjádřilo svůj souhlas k zaměstnávání cizinců (57 % z toho zvolilo odpověď „spíše ano“, 11 % odpověď „určitě ano“ na otázku, jestli souhlasí se zaměstnáváním cizinců v České republice).

Velká část dotazovaných (66 %) souhlasí s tvrzením, že levná cizí pracovní síla ohrožuje současné zaměstnávání českých občanů. S tímto tvrzením nesouhlasí více jak čtvrtina (28 %) dotazovaných.

Většina se přiklání k názoru, že cizinci by měli být zaměstnáváni pouze v profesích, o něž čeští občané nejvíce zájem (62 % dotazovaných) a že by zaměstnávání cizinců mělo být omezováno v oblastech s vysokou mírou nezaměstnanosti (69 % dotazovaných). Oproti tomu 30 % dotazovaných by umožnilo

zaměstnávání cizinců ve všech oborech a 20 % dotazovaných ve všech oblastech České republiky, bez ohledu na aktuální stav nezaměstnanosti v dané oblasti.

Více jak třetina (37 %) dotazovaných pak soudí, že cizinci ze států Evropské unie by měli při přijímání do práce být upřednostňováni před cizinci z jiných zemí, nesouhlas vyjádřilo 49 % dotazovaných. Asi tři pětiny občanů se domnívají, že příliv zahraničního kapitálu zlepšuje situaci na našem pracovním trhu.

Další názory Čechů na imigraci do naší země podává výzkum provedený v roce 2009, který nese název „Názory české veřejnosti na cizince v České republice“. Výzkum se zabýval otázkou, jestli představují cizinci pro české občany problém a z jakých příčin.

Ze získaných dat vyplývá, že česká společnost považuje na českém území žijící cizince za problém. Toto mínění sdílí celkem 68 % účastníků výzkumu. Opačné mínění zastává 23 % dotazovaných.

V jiné formulaci této otázky, tedy zda pro občany cizinci představují problém v místě jejich bydliště, však byly získány odlišné výsledky. Skoro třetina dotázaných (29 %) uvedla, že pro ně cizinci v místě bydliště problém představují, více jak polovina (53 %) cizince v místě bydliště za problém nepovažuje.

Za problémy spojené s imigrací na české území, a z nich vyplývající netolerance Čechů vůči cizincům, je pak především považován nárůst kriminality, zvyšování celkové míry nezaměstnanosti v České republice a strach ze šíření konkrétních nemocí, tedy zdravotní riziko. Rozporuplné a nejednoznačné mínění mají Češi v otázce, jestli pobyt cizinců na našem území ohrožuje náš způsob života. Nejsme ani toho názoru, že působení cizinců na našem území by nějakým způsobem obohacovalo naši kulturu, dále pak že by pomáhali řešit problém týkající se stárnutí české populace (s těmito dvěma tvrzeními souhlasí pouze čtvrtina dotázaných). Nemyslíme si, že cizinci přispívají rozvoji hospodářství.

V roce 2009 byl také proveden průzkum s názvem „Kdo je to cizinec?“, který zkoumal mínění českých občanů na míru přizpůsobení se cizinců našim životním zvyklostem a dále se pak zabýval otázkou, jakým způsobem se cizinci nejlépe integrují do české majoritní společnosti a tím se obrazně zbaví nálepky cizince, imigranta.

Více jak tři pětina (61 %) respondentů zastává názor, že přistěhovalci by se co nejvíce měli přizpůsobit našim zvyklostem (jedná se převážně o starší lidi), více jak třetina (35 %) respondentů si myslí, že by se měli přizpůsobit v některých věcech. Pouhá 3 % respondentů by nechali přistěhovalce žít na území České republiky bez potřeby jakéhokoli přizpůsobení se českým zvyklostem a nechala je u nás žít dle vlastních zvyklostí.

Mínění o nutnosti přizpůsobení se cizinců našim zvyklostem pak zastávají především voliči politických stran KSČM a ČSSD, méně pak a vzestupném pořadí voliči SZ, ODS a KDU-ČSL).

Z otázky, co by cizinci měli dělat či ovládat, aby se co nejlépe zapojili do majoritní společnosti, vyplývá, že nejdůležitější pro české občany je, aby cizinci ovládali český jazyk. Dále je to dle důležitosti sestupně nutnost pracovat v České republice, mít české státní občanství, znát českou kulturu a historii, žít v České republice minimálně po dobu 10 let, aktivně se účastnit společenského života v místě bydliště, pro některé je důležitý sňatek s Čechem či Češkou. Nalezneme i názory, že by cizinci měli vlastnit některou nemovitost (dům, byt) či dokonce mít světlou barvu pleti. (Tuto podmínku považuje překvapivě dokonce více jak 9 % dotázaných za velmi důležitou.)

Velké množství dat týkajících se názorů na imigraci do České republiky nalezneme ve výzkumu veřejného mínění z března roku 2010 nesoucím názvem „Postoje české veřejnosti k cizincům“. Cílem výzkumu bylo odpovědět na otázky, zda si občané naší republiky přejí, abychom přijímali uprchlíky, jaký mají názor na dlouhodobé a trvalé pobyty cizinců na našem území a zda vyžadují, aby cizinci přijali naše společenské zvyklosti. Respondentům byly také položeny otázky, zda se domnívají, že na našem území žije příliš mnoho cizinců či mají opačné mínění, a jestli soužití s cizinci soudí jako problematické.

Z dotazu, jestli má Česká republika přijímat uprchlíky vyplývá, že 70 % dotázaných občanů je pro přijímání uprchlíků (z toho pouze 7 % by přijalo všechny a 63 % jen některé). Skoro čtvrtina dotázaných (23 %) nesouhlasí s přijímáním uprchlíků na naše území (pochází většinou z řad voličů KSČM, lidí starších 60 let a lidí s nízkým dosaženým vzděláním). Někteří nemají k této otázce vlastní mínění a zvolili odpověď „nevím“ (celkem se jedná o 7 % dotázaných).

S dlouhodobým pobytem příslušníků cizích národností na našem území souhlasí celkem 88 % všech dotázaných (10 % z toho souhlasí s dlouhodobými pobyty bez omezení, 78 % pak s některými omezeními). Proti pobytům cizinců na našem území je 9 % všech dotázaných. 3 % dotázaných občanů uvedla odpověď „nevím“.

Pro trvalé pobyty cizinců na našem území se jasně vyslovilo pouhých 5 % respondentů, dalších 36 % odpovědělo, že s trvalými pobyty cizinců spíše souhlasí. Stejně množství respondentů zvolilo odpověď „spíše nesouhlasím“. Proti umožňování pobytu na území České republiky každému cizinci, který o to projeví zájem a chce zde žít, je celých 17 % respondentů.

Souhlas s dlouhodobým pobytem i možností usazování se cizinců v České republice se opět zvyšuje se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně občanů. Nesouhlas převažuje u lidí starších 60 let a lidí s nižším dosaženým vzděláním.

Výzkum také zkoumal, jestli jsou čeští občané tolerantní k odlišným zvykům a společenským normám cizinců. Z výsledků vyplývá, že převážná většina, tedy 95 % všech dotázaných, vyžaduje po cizincích přizpůsobení našim zvyklostem a normám. Z toho 63 % dotázaných by po cizincích chtělo co největší přizpůsobení (jedná se opět především o voliče KSČM, osoby starší 60 let a osoby s nižším dosaženým vzděláním. Voliči ODS a TOP 09 nejčastěji uváděli, že stojí o částečné přizpůsobení cizinců). Zbylá 3 % dotázaných by cizincům nechala možnost žít dle svých životních zvyklostí, 2 % neví.

Polovina respondentů se domnívá, že na území České republiky žije příliš mnoho cizinců (převážně se jedná o lidi s nižším dosaženým vzděláním, nižší životní úrovní a voliče KSČM), opačný názor pak sdílí pouhá 2 % respondentů. Dalších 39 % respondentů se klaní k názoru, že cizinců na našem území žije přiměřeně (ve velké míře voliči TOP 09).

Z výzkumu taktéž vyplývá, že pro 60 % obyvatelstva představují cizinci na území České republiky problém. Opačné mínění má 31 % respondentů (ve větší míře sympatizanti ODS a VV). Zbylých 9 % respondentů se k této otázce nevyjádřila, problém se jich netýká či neví.

V případě odpovědí na otázku, zda cizinci představují problém v místě bydliště, dosáhl průzkum velmi odlišných výsledků v porovnání s předchozí otázkou. Osoby jiné než české národnosti, které se do České republiky přistěhovaly v posledních letech, představují v místě bydliště problém pro 27 % dotázaných.

Pro skoro polovinu občanů (49 % respondentů) problém nepředstavují. Zbylých 24 % dotazovaných neví.

Průzkum z roku 2011 s názvem „Postoje české veřejnosti k cizincům“ podává odpovědi na otázky, zda si čeští občané přejí, aby Česká republika přijímala uprchlíky, dále jaký mají názor na dlouhodobé pobyty a trvalé usazování cizinců u nás, zda se domnívají, že na našem území žije příliš mnoho cizinců či sdílí názor opačný. Poslední otázka tohoto průzkumu je velmi zajímavá a byla zaměřena na důvody, za nichž by měli být uprchlíci na naše území přijati.

Necelá čtvrtina (23 % dotazovaných občanů) nesouhlasí s přijímáním uprchlíků do České republiky. Pouhých 6 % dotazovaných sdílí mínění, že by Česká republika měla přijímat všechny uprchlíky, dalších 64 % dotazovaných souhlasí s přijetím, ale pouze některých uprchlíků.

Respondenti byli také dotázáni, zda souhlasí s dlouhodobými pobyty cizinců na území České republiky. Kladnou odpověď uvedlo 87 % respondentů, z čehož 8 % bylo pro dlouhodobé pobyty bez omezení a 79 % souhlasí při splnění určitých podmínek. Proti dlouhodobým pobytům se vyjádřilo 10 % respondentů. Zbytek neví.

Souhlas s umožněním trvalého pobytu každému, kdo o něj projeví zájem, vyjádřilo celkem 40 % respondentů (34 % z toho spíše souhlasí). S trvalým pobytem pak rozhodně nesouhlasí 16 % respondentů a dalších 38 % respondentů spíše nesouhlasí.

Polovina respondentů soudí, že na našem území žije příliš mnoho cizinců (jedná se opět většinou o voliče KSČM, lidi starší 60 let, s nižším dosaženým vzděláním či nižší životní úrovní). Dalších 40 % respondentů se domnívá, že cizinců žije na našem území přiměřeně (často voliči ODS či TOP 09). Pouze 3 % respondentů se klaní k názoru, že cizinců žije na území České republiky málo.

Poslední otázka se týkala akceptovatelných důvodů pro přijímání imigrantů na naše území. Česká veřejnost nejvíce souhlasí s dlouhodobými pobyty cizinců na našem území za účelem studia. S tímto důvodem souhlasí či spíše souhlasí celkem 87 % českých občanů.

Dále pak většina souhlasí se sloučením rodin a rodinných příslušníků. Tento účel je přijatelný celkem pro 83 % občanů. Většina rovněž souhlasí s pobytem a přijímáním imigrantů z důvodu humanitární ochrany, celkem se jedná o 72 %

souhlasících občanů, a také z důvodu poskytování azylu, pro nějž se kladně vyjádřilo 55 % dotázaných občanů.

Mírný nesouhlas českých občanů můžeme pozorovat v případě dlouhodobých pobytů za účelem zaměstnávání příslušníků cizích národností na území České republiky, s čímž nesouhlasí rovná polovina, souhlas vyjádřilo 45 % dotazovaných.

Dále nesouhlasíme s podnikáním cizinců v České republice. Svůj nesouhlas řeklo 49 % dotazovaných, opačné mínění má 44 % dotazovaných. Nejméně pak respektujeme a souhlasíme s pobyty za účelem přání usadit se v České republice natrvalo, s čímž souhlasí 39 % dotázaných a více jak polovina (53 % dotázaných) nesouhlasí.

Názory veřejnosti na usazování cizinců v České republice se zabýval stejnojmenný výzkum z roku 2012. Výzkum si přesně kladl za úkol zjistit, jaké mínění mají čeští občané na dlouhodobé a trvalé pobyty cizinců na českém území, dále jestli považují počet u nás žijících cizinců za přiměřený či nikoli. Průzkum také dává odpovědi na otázku, jaké důvody pro imigraci do naší vlasti jsou pro českou veřejnost přijatelné.

Polovina respondentů považuje počet cizinců žijících na našem území za příliš vysoký, 40 % respondentů za přiměřený a pouhá 2 % respondentů si myslí, že jich je u nás příliš málo. Zbýlých 8 % respondentů neví.

Dlouhodobý pobyt příslušníků cizích národností na našem území bez omezení by dle výzkumu podpořilo 9 % české veřejnosti, dalších 77 % respondentů vyjádřilo souhlas s dlouhodobými pobyty za splnění určitých podmínek. Více jak desetina (11 % respondentů) s dlouhodobými pobyty vůbec nesouhlasí a zbylá 3 % respondentů neví.

Další otázka se zabývala názorem občanů na poskytování trvalých pobytů cizincům, kteří projeví zájem o život na území České republiky. Mezi českou veřejností převažuje nesouhlas s umožněním dlouhodobých pobytů. Svůj nesouhlas vyjádřilo celkem 57 % respondentů (18 % z nich rozhodně nesouhlasí, 39 % spíše nesouhlasí). Opačné mínění sdílí dohromady 37 % respondentů (z čehož rozhodně souhlasí pouze 6 %).

Nesouhlas k dlouhodobým a trvalým pobytům většinou vyjadřují lidé se zhoršenou životní úrovní a ti kteří cizince osobně neznají.

Nejvíce přijatelný důvod pro imigraci cizinců na území České republiky je v očích české společnosti přicestování za účelem studia či praxe (s tímto důvodem souhlasí či spíše souhlasí celkem 86 % respondentů) a sloučením rodin (celkem 85 % pozitivních odpovědí).

Dále potom většinou akceptujeme důvody jako válku, přírodní katastrofu a hladomor v jejich zemi (souhlas s tímto důvodem vyjádřilo dohromady 77 %, nesouhlasí 17 % respondentů) či pronásledování v jejich zemi z různých příčin – náboženské, politické, rasové důvody (souhlasí 70 % respondentů).

Menší souhlas je pak viditelný u přistěhování za účelem podnikání na živnostenský list na území České republiky (53 % respondentů souhlasí, 40 % respondentů nesouhlasí) s pobytem za účelem získání zaměstnání (49 % vyjádřilo souhlas, opak 47 % respondentů) a rozhodnutím žít trvale v naší vlasti, jelikož se těmto cizincům tady líbí (kdy 48 % respondentů souhlasí a 44 % respondentů nesouhlasí).

Názory veřejnosti na pracovní migraci českých občanů do zahraničí poskytuje výzkum veřejného mínění „Mají čeští občané zájem pracovat v zahraničí?“ provedený v roce 2003.

Z výzkumu vyplývá, že pouze 6 % respondentů jeví zájem o získání práce v cizině, převážně se jedná o mladé lidi a dále nezadané nebo svobodné či bezdětné lidi. O odchodu za prací do zahraničí neuvažuje 62 % respondentů a 32 % respondentů nedokázalo odpovědět nebo se jich otázka netýkala. Větší zájem o práci v cizině lze pozorovat u mužů jak u žen (celkem 66 % mužů a 34 % žen).

Více jak polovina (56 % respondentů), kteří o práci v cizině uvažují, by byla ochotna se kvůli práci do zahraničí přestěhovat a trvale usadit. Necelá čtvrtina (22 % respondentů) vyjádřila svou naopak svou neochotu žít v cizině. Zbytek respondentů neví.

Z výzkumu tedy vyplývá, že po vstupu do Evropské unie pravděpodobně nedojde k razantnímu zvýšení emigrace českých občanů do ciziny za účelem získání práce.

Na podobný dotaz odpovídali respondenti i ve výzkumu v roce 2001, který zaznamenal následující výsledky. Celých 84 % tázaných uvedlo, že o práci v zahraničí rozhodně neuvažuje, vycestovat za prací bylo rozhodnuto pouze 1 %

tázaných. Celkem 15 % tázaných by chtělo vycestovat za prací v následujících měsících či dokonce letech.

4. Preference voličů při výběru politické strany

4.1 Důležitost volebních programů

Tato kapitola se věnuje výzkumům veřejného mínění zjišťujícím důležitost volebních programů politických stran ve volebním rozhodování voličů ve volbách. Cílem je zjistit, jestli volební programy, a v nich obsažená programová témata a návrhy řešení různých problémů, jednotlivých politických stran mají vliv na volební preference voličů.

Výzkum z roku 1990 uvádí, že převážná většina voličů se při volbách rozhoduje právě podle volebního programu politických stran (celkem 96 % respondentů), další motivací v pořadí je souhlas s ideovým přesvědčením politické strany (94 % respondentů). Stejně výsledky, pouze s jiným procentuálním zastoupením, byly zaznamenány ve výzkumu v roce 1999, 2003, v obou průzkumech na toto téma provedených v roce 2004 a ve výzkumu v roce 2005.

V roce 1992 byl v průzkumu jako nejdůležitější důvod preference politické strany opět uváděn vyhovující volební program, jako druhý nejdůležitější důvod však respondenti zvolili důvěru představitelům politické strany (94 % respondentů). Voličům blízké ideové zaměření strany následuje na třetí pozici (92 % respondentů).

Větší váhu ideovému zaměření politických stran nad volebním programem ve voličských preferencích zaznamenaly výzkumy v letech 1996, 1998 (zde důležitost volebního programu o 1% převýšila důvěra v představitele strany), 2001, v červnu roku 2002 a v roce 2006.

Ve výzkumu provedeném v lednu 2002 uvedli respondenti shodně důležitost těmto dvěma kategoriím. Z výzkumu provedeným v červnu roku 2002 „Politické strany a jejich přívrženci“ vyplývá, že mezi nejsilnější motivace při výběru politické strany, které volič ve volbách udělí svůj hlas, všeobecně patří ideové zaměření politické strany (celkem pro 86 % dotázaných) a volební program (celkem 85 % dotázaných).

Lze konstatovat, že volební programy politických stran patří obecně z dlouhodobého hlediska mezi klíčové motivy ve volebním chování občanů a mají tedy velký význam ve volebním preferování politických stran.

Volební program je pak dlouhodobě nejdůležitější faktorem při preferování především KSČM, v menší míře KDU-ČSL a následně ODS.²⁵

4.2 Důležitost volebních témat

Podle výzkumu agentury Median je za současné nejdůležitější volební téma považováno zdravotnictví. Za nejdůležitější jej označuje 87 % dotázaných. Dalším významným tématem je nezaměstnanost, o kterou se zajímá 83 % dotázaných. Problém korupce a otázku jejího řešení považuje za důležitou celkem 81 % dotázaných. Občany také ve velké míře zajímá problém zadlužování státu (celkem 78 % dotázaných). Mezi další aktuální diskutovaná témata patří důchodová reforma (toto téma je důležité pro 75 % dotázaných), věda a školství (70 % dotázaných), sociální politika státu a vztah k sociálně slabším (66 % dotázaných). Následuje téma životní prostředí a jeho ochrana, o němž se zajímá 56 % dotázaných. Nejmenší důležitost ze zjišťovaných témat získalo právě téma soužití menšin a většinové společnosti. Tuto problematiku považuje za důležitou a o její řešení se zajímá jen 36 % dotázaných.

Největší důvěru v otázce řešení problému soužití menšin a většinové společnosti přikládají voliči politickému hnutí Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury (celkem 62 % dotázaných), z politických stran získaly největší důvěru KSČM (také 62 % dotázaných), ČSSD (57 % dotázaných), KDU-ČSL a ANO (shodně 55 % dotázaných). Nejmenší důvěru v řešení tohoto problému vyjádřili voliči ODS, které se to podaří jen podle 37 % dotázaných, a TOP 09 (39 % dotázaných).

²⁵ *Občané o volebním rozhodování a vlivech, které na něj působí* (Praha, 2006). Tisková zpráva pv60605. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/volby-a-strany/obcane-o-volebnim-rozhodovani-a-vlivech-ktere-na-nejpusobi>>

Parametry stranické identity českých voličů (Praha, 2004) Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/2004-2/parametry-stranice-identity-ceskych-volicu>>

Strany a voliči (Praha, 2005). Tisková zpráva pv51114. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/volby-a-strany/strany-a-volici-2>>

V roce 2010 byla za nejdůležitější volební témata označována boj proti korupci a zadlužování státu, teprve poté následovala sociální témata jako zdravotnictví a nezaměstnanost.²⁶

Z výzkumu společnosti STEM uveřejněným v roce 2002 vyplývá, že lidé za nejdůležitější témata stabilně považují zdravotnictví a kriminalitu. Následují další významná témata a problémy, které je dle občanů nutné řešit, jako jsou životní úroveň a sociální jistoty občanů a dále oblast práva a morálky, která zahrnuje odpovědnost občanů a politiků vůči voličům, soudnictví či korupci. V neposlední řadě jsou uváděna témata nezaměstnanost (která však v porovnání s rokem 1999 trochu ztratila na důležitosti) a také problematika důchodového zabezpečení. Téma rasismus mezi občany získává čím dál větší důležitost. Naopak jako málo důležité považovali občané překvapivě problematiku vstupu České republiky do Evropské unie.²⁷

V těchto šetřeních není přímo zjišťována důležitost tématu migrační politika státu.

²⁶ Voliči a voličské motivace. Dostupné z WWW: <<http://img.ct24.cz/multimedia/documents/52/5187/518640.pdf>>

²⁷ Lidé považují za důležité problémy životní úroveň a morálky. Dostupné z WWW: <<http://www.stem.cz/clanek/142>>

5. Analýza programatických dokumentů politických stran zaměřená na problematiku migrace

5.1 Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)

Politika ČSSD je obecně založena na principu spravedlnosti a rovnosti všech lidí ve svobodě, právech, důstojnosti, příležitostech a životních šancích, ale i v odpovědnosti a povinnostech, a to bez ohledu na rasu, národnost, náboženské vyznání a jiné. V našem demokratickém státě by všichni měli mít rovný přístup ke vzdělání, práci, zdravotní péči, k osobnímu a občanskému uplatnění. Ve společnosti by také měla panovat lidská solidarita a tolerance ke všem minoritním skupinám.

ČSSD prohlašuje, že bude usilovat o dodržování lidských práv a svobod vyplývajících z Listiny základních práv a svobod, bojovat proti xenofobii, kulturní, náboženské a sociální netoleranci a rasistickým projevům. Uvádí, že rasově motivované trestné činy musí být potrestány.

Ve volebním programu s názvem „Lidskost proti sobectví“ pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 1996 není problematika migrace do České republiky řešena. Nalezneme zde pouze krátkou zmínku o souhlasu ČSSD se vstupem do Evropské unie, což by občanům České republiky přineslo možnost studovat či pracovat ve všech zemích náležejících do tohoto společenství.²⁸

Stejně tak v programu „Alternativa pro naši zemi“ vytvořeným v roce 1997 se strana k otázce migrace nevyjádřila. Odmítá zde však amorální a nezákonné vystupování proti národnostním či rasovým menšinám.²⁹ Strana také vyjadřuje nutnost poskytnutí sociální pomoci všem menšinám v nouzi.

Problematikou migrace se ČSSD začíná zaobírat ve volebním programu pro předčasné volby v roce 1998 s názvem „Společně s vámi pro lepší budoucnost“.

ČSSD se v kapitole týkající se sociální politiky vyjadřuje k nutnosti péče o občany České republiky všech barev pleti, zájem by však měl být směřován

²⁸ Lidskost proti sobectví (1996), s. 22.

²⁹ Alternativa pro naši zemi (1997), s. 8.

i k příslušníkům cizí národnosti žijícím na našem území bez rozdílu jejich původu, především dětem.

Česká společnost by se dle ČSSD postupně měla stávat společností multikulturní a měl by v ní být pěstován pozitivní postoj k jinak hovořícím, vyhlížejícím a žijícím lidem a tolerance vůči národnostním a etnickým menšinám. Ve volebním programu se ČSSD také věnuje soužití romské menšiny s majoritní společností.

ČSSD zastává mínění, aby vízová a přistěhovalecká politika České republiky byla v souladu s evropskými standardy a s mezinárodními právními normami. Zároveň by měla zajišťovat ochranu státu a omezovat negativní vlivy spojené s migrací (například bránit trestné činnosti mezi cizineckými komunitami).

Strana slibuje dokončit novou legislativu týkající se uprchlíků. Práva příslušníků cizích národnostních a etnických menšin musí být uplatnitelná v plné míře a vycházet z Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin.

Strana chce zpřísněný dohled nad zajištěním a dodržováním bezpečných pracovních podmínek na pracovištích, kde pracující cizinci, a spravedlnost při udělování mezd za vykonanou práci (stejnou finanční odměnu by za stejnou práci měl získat český občan jako cizinec).

Ve volebním programu „Člověk na prvním místě“ pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2002 se ČSSD migrační politice nevěnuje. Nalezneme zde pouze prohlášení, že bude nadále vystupovat proti ilegálnímu zaměstnávání příslušníku cizí národnosti jako levné pracovní síly.

Migrací a migrační politikou se ČSSD zevrubně zabývá ve svém dlouhodobém programu vytvořeném v roce 2005 nesoucím název „Otevřenost novým výzvám, věrnost tradici“.

Migraci považuje za jev úzce spjatý s globalizací³⁰ a evropskou integrací, který je pro českou společnost ve většině ohledů cizí, jelikož Česká republika byla

³⁰ Problém globalizace v souvislosti s problematikou migrace vidí ČSSD v nedostatečném multikulturním propojení světa, díky čemuž dochází k diskriminaci národů jednotlivých kultur a jejich příslušníků.

donedávna v podstatě státem národnostně homogenním a uzavřeným před příslušníky cizích národností a odlišných kultur.

Se zvyšující se mírou mezinárodní migrace ve světě se dá dle ČSSD předpokládat, že i na území České republiky bude přicházet čím dál více příslušníků cizích národností, a naopak že čeští občané budou ve větší počtu než doposud přesídlivat do zahraničí.

Česká republika bude z tohoto důvodu muset vytvořit novou aktivní i pasivní migrační politiku, která bude v souladu s lidskými právy a právy národnostních menšin. ČSSD migrační politiku označuje jako otázku politickou, ekonomickou, demografickou a bezpečnostní (připouští, že migrace sebou přináší i rizika a ohrožení, na která je nutno se připravit).

Při vytváření migrační politiky státu by vláda měla dbát i na podporu integrace cizinců na našem území. Důležité je zajistit a vytvářet cizincům odpovídající životní podmínky (zabývat se záležitostmi vzdělávání, zaměstnávání, možnostmi bydlení a sociální pomoci cizincům). Právě nedostatečná integrace přistěhovalců, dočasně či dlouhodobě usedlých cizinců vede k vylučování těchto skupin z účasti na demokratickém životě společnosti.

Strana v programu otevřeně mluví o imigraci cizinců na naše území jako o možném řešení nepříznivého demografického vývoje v našem státě. Příchod imigrantů může znamenat příchod lidí v produktivním věku, kteří by mohli doplnit nedostatečnou pracovní sílu české populace. Jejich trvalé usazení se na našem území a založení rodiny by mohlo zvýšit nízkou míru natality.

V rámci českého vzdělávacího systému by podle ČSSD měl být kladen důraz na výuku cizích jazyků, multikulturní výchovu a vedení k toleranci, respektování a pochopení odlišných kultur a životních zvyklostí. Vzdělání musí být poskytnuto všem, bez ohledu na národnostní či etický původ. ČSSD také považuje za důležité, aby studium na českých školách poskytovalo kvalifikaci a uplatnění a připravovalo na život a výkon povolání nejen v České republice ale i v zahraničí.³¹ Cílem ČSSD je přilákat kvalitní zahraniční vědce a nadané zahraniční studenty na naše univerzity a vědecká pracoviště a naopak podporovat mobilitu nejlepších českých studentů, absolventů a vědců.³²

³¹ Otevřenost novým výzvám, věrnost tradici (2005), s. 85.

³² Tamtéž, s. 91.

ČSSD považuje za důležité, aby si Česká republika i po vstupu do Evropské unie zachovala svoji národní identitu a aby všechny u nás žijící etnické menšiny měli právo na svoji národnost a historickou paměť.³³

Strana uvádí, že fenomén migrace je spojen s ovlivňováním a propojováním národních kultur. V rámci integrace imigrantů do naší společnosti je žádoucí uznávat a tolerovat jejich odlišnou kulturu, za podmínky respektování naší kultury imigranty.

Pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006 si ČSSD připravila volební program nesoucí název „Jistoty a prosperita“, ve kterém se zevrubně věnuje migrační politice státu.

V otázce zaměstnávání cizinců vyjadřuje ČSSD opětovný nesouhlas s nelegálním zaměstnáváním cizinců v České republice a požaduje efektivnější kontroly, které by mu předcházely. (Boj s nelegálním zaměstnáváním cizinců, stejně tak jako boj s nelegální migrací, připisuje kompetenci a činnosti Policie České republiky.) Dále nehodlá připustit, aby docházelo k odlišnému odměňování domácích a zahraničních pracovníků za stejnou vykonanou práci či jiné diskriminaci cizinců na českém trhu práce.

Příchodem kvalifikované pracovní síly ze zahraničí strana hodlá řešit v budoucnu možný nedostatek odborníků na českém trhu práce. (Za cíl si proto klade dokončit a rozšířit na celé spektrum zdrojových zemí pilotní projekt nesoucí název „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“.) Dodává však, že podmínky zaměstnávání cizinců budou vycházet z aktuální situace.

Strana navrhuje zjednodušení systému udělování povolení k pobytu a pracovních povolení a zároveň zavedení účinných opatření, které by zamezovali korupci při udělování víz, povolování pobytů cizinců na území České republiky a při zaměstnávání cizinců.

ČSSD v programu konstatuje, že v této době žije v České republice legálně přibližně čtvrt milionu cizinců. Za problematickou považuje převážně integraci cizinců, jejichž kultura a životní zvyklosti jsou velmi odlišné od českých zvyklostí. Tito mají mnohdy konflikty s většinovou společností. Strana zdůrazňuje, že mateřský jazyk a vlastní kultura jsou neopomenutelnou součástí života národnostních a etnických menšin.

³³ Dlouhodobý program ČSSD (2005), s. 61.

Strana chce dosáhnout ekonomické soběstačnosti cizinců, podporovat jejich integraci a zajistit jim ochranu před diskriminací. V programu také předkládá návrh na poskytování dotací nestátním neziskovým organizacím, které se zaměřují na začleňování cizinců do české majoritní společnosti a kulturního života.

ČSSD navrhuje, aby děti legálních imigrantů měly stejný přístup k předškolnímu vzdělávání jako děti českých občanů. V rámci úsilí o zkvalitnění vzdělání na českých vysokých školách se strana zavazuje k finanční podpoře mobility studentů a akademických pracovníků a schvaluje přijímání cizích státních příslušníků ke studiu či působení na našich vysokých školách.

ČSSD chce prosadit, aby cizinci pojištění v systému veřejného zdravotního pojištění měli rovnoprávné postavení jako čeští pojištěnci.

Ve volebním programu se strana taktéž věnuje integraci romských rodin do české společnosti.

Strana usiluje o zkrácení přechodných období týkajících se volného pohybu pracovních sil a chce dosáhnout toho, aby mezi Českou republikou a státy Evropské unie byl smluven volný pohyb pracovních sil na dvoustranném základě. Dále ve volebním programu uveřejňuje souhlas se vstupem České republiky do Schengenského systému (ke kterému by mělo dojít v příštím volebním období), který je spojen s volným pohybem osob ve většině členských států Evropské unie bez kontrol na hranicích.

Migrací a migrační politikou České republiky se ČSSD zabývá i ve volebním programu s názvem „Jistoty pro lidi, naděje pro naši zemi“, kterým se propagovala ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2009. Nalezneme zde kapitolu s nadpisem „Politika soužití a regulované imigrace“. V programu se však nenacházejí žádné nové teze či převratné řešení v otázce migrace do České republiky.

Problematice přistěhovalectví a integrace přistěhovalců by dle ČSSD měla být věnována větší pozornost. Uvádí, že nikomu nelze nutit svou kulturu, filosofii a společenská pravidla. Dialog mezi odlišnými kulturami považuje za prostředek v boji proti xenofobii a rasové nesnášenlivosti. Významnou roli pak také připisuje náboženství a víře.

Strana opět vyjadřuje, že chce a bude provádět jednotnou migrační politiku v souladu se směrnicemi Evropské unie.

Jako jeden ze znovu vytyčených cílů ČSSD je zřízení nového Imigračního úřadu, díky němuž dojde ke sjednocení roztržité činnosti cizinecké policie a dalších útvarů Ministerstva vnitra, Ministerstva sociálních věcí a také by chtěla připojit nevládní organizace. Strana tímto krokem slibuje úspěšnější boj proti kriminalitě.

Strana se vyslovuje pro poskytování azylu potřebným za podmínky dodržování norem naší společnosti. Podmínkou integrace cizinců do české majoritní společnosti je ovládnutí českého jazyka.

ČSSD se v programu věnuje také sociálním začleňováním Romů do společnosti.

Strana opět vyjadřuje, že chce a bude provádět jednotnou migrační politiku v souladu se směrnicemi Evropské unie. Také uvádí, že členské státy Evropské unie musí nést zodpovědnost za imigranty, jimž povolili vstup do společného prostoru.

Pro volby v roce 2010 si ČSSD připravila takzvané „Oranžové knihy“. Různé souvislosti s migrační politikou státu rozebírá v programové knize ministerstva vnitra připravenou bývalým stínovým ministrem vnitra Františkem Bublanem.

ČSSD navrhuje, aby byl vytvořen Imigrační úřad, do kterého bude soustředěna veškerá dosavadní roztržité činnosti cizinecké policie, činnosti odboru pro migraci a azyl, Správy uprchlických zařízení a dalších subjektů. Za nutnou považuje evidenci cizinců pobývajících na našem území a kontrolu odvodů do sociálního pojištění. V souvislosti s tímto přikládá důležitost aktivní spolupráci Ministerstva práce a sociálních věcí a České správy sociálního zabezpečení.

V otázce zaměstnávání cizinců na území České republiky chce strana novou úpravu zákona o zaměstnanosti, z něhož by vyplývala povinnost zaměstnavatele (či úřadu práce, pracovní agentury) oznámit Imigračnímu úřadu uzavření či ukončení pracovního poměru s příslušníkem cizí národnosti. Zaměstnavatelé by měli nést zodpovědnost za osud cizinců, kteří přišli o práci.

Ve velkém volebním programu ČSSD pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010 s názvem „Program změny a naděje. Lepší budoucnost pro obyčejné lidi.“ nalezneme všeobecné prohlášení o tom, že je nutné dbát na respektování a dodržování základních lidských práv a svobod, a to v České republice i na celém

světě, a podporovat práva všech menšin, tedy náboženských, národnostních i etnických menšin. ČSSD v této záležitosti odmítá jakýkoli dvojitý standard.

Česká republika by dle strany měla aktivně bojovat proti všem projevům rasismu, genocidě, polickému extremismu a radikalismu, potlačování základních lidských svobod, proti individuálnímu a státnímu extremismu a samozřejmě také proti netoleranci, antisemitismu a xenofobii.³⁴

ČSSD považuje vzdělání za správnou cestu k možnému odstranění a především prevenci sociálních, etnických, rasových a kulturních předsudků, proto vzdělání bude nadále v co nejvyšší míře a ve všech jeho formách podporovat.³⁵ Významnými složkami bojujícími proti předsudkům ve společnosti by měly být také zpravodajské služby a policie.

Tento volební program obsahuje celou problematice imigrace se věnující kapitolu s názvem „Politika soužití a regulované imigrace“.

ČSSD prosazuje jednotnou imigrační politiku prováděnou podle směrnic Evropské unie. Tvrdí, že Česká republika bude poskytovat azyl cizincům, kteří ovládají český jazyk a chovají se v souladu s obecnými evropskými morálními hodnotami. ČSSD silně preferuje imigraci převážně ze slovanských zemí jižní a jihovýchodní Evropy a dále vynikajícím vysokoškolsky vzdělaných odborníků z celého světa. Uvádí také, že naše země bude ochotna poskytovat azyl lidem v nouzi, tedy trpícím a pronásledovaným.

Strana dodává, že není možné nutit imigranty k přijetí naší kultury a dodržování pravidel, která zásadně omezují a mění chování lidí. Důležité je podle ní ctít a respektovat odlišné kultury a snažit se o soulad mezi různými kulturami a filozofiemi. Pomyslný dialog mezi kulturami by se měl stát prostředkem v boji proti xenofobii a rasismu.

ČSSD slibuje zřízení nového Imigračního úřadu, který sjednotí úkoly, činnosti a cíle cizinecké policie a příslušných útvarů Ministerstev vnitra a sociálních věcí. Činnosti těchto organizací byly doposud značně roztržité. Dalším příslibem je zapojení nevládních organizací, zabývajících se otázkou migrace.³⁶ Církev

³⁴ Program změny a naděje. Lepší budoucnost pro obyčejné lidi. (2010), s. 9.

³⁵ Tamtéž, s. 25.

³⁶ Tamtéž, s. 32.

a nevládní náboženské organizace by pak měly usilovat o spolupráci, respekt a toleranci mezi ateisty a vyznavači různých náboženství.³⁷

ČSSD je pro vytvoření společné imigrační a azylové politiky v Evropské unii a tuto snahu bude nadále podporovat. Za primární považuje boj proti nelegální migraci a vytvoření pravidel legální migrace. Země, které povolili vstup migrantů na území Evropské unie, musí být za tyto imigranty odpovědny. Důležitost přisuzuje spolupráci mezi zeměmi, z nichž lidé přicházejí a zeměmi cílovými, a hledání společných řešení tohoto globálního problému.³⁸

³⁷ Program změny a naděje. Lepší budoucnost pro obyčejné lidi (2010), s. 35.

³⁸ Tamtéž, s. 32.

5.2 Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM)

Ve volebním programu tehdejší Komunistické strany Československa (KSČS) do Sněmovny lidu Federálního shromáždění České republiky a České národní rady v roce 1990 nalezneme prohlášení, že strana chce stát, ve kterém budou společně žít příslušníci různých národností (tedy nejen Češi a Slováci, ale i Poláci, Němci, Maďaři, Ukrajinci, Rusíni a jiní) a příslušníci různých etnických menšin či Židé.

KSČS chce zajistit, aby všichni tito měli státem zaručenou rovnoprávnost v oblasti politické, hospodářské a kulturní. Odlišná národní kultura musí být rozvíjena a respektována. Dále klade důraz na důležitost podpory společnosti prospěšné činnosti etnických a národnostních menšin.

Za nutné považuje strana aktivní řešení romské otázky. Také romská kultura musí být respektována a Romové samotní by se měli podílet na řešení všech problémů, které jsou s romskou menšinou spjaté.³⁹

Volební program pro rok 1991 neobsahuje žádné poznatky týkající se problematiky migrace či integrace cizinců.

Podobné prohlášení jako ve volebním programu pro rok 1990 nalezneme i v programu KSČS pro rok 1992.

Ve volebním programu KSČM pro volby 1996 s názvem „Socialismus- šance pro budoucnost“ se strana negativně vyjadřuje k možnosti držení dvojího státního občanství. KSČM chce dosáhnout toho, aby Ústava České republiky byla doplněna o zákon, který dvojí občanství nepřipustí. Podmínkou pro získání státního občanství České republiky cizincem by tedy bylo vzdát se svého původního občanství.⁴⁰

V tomto volebním programu je vyjádřen nesouhlas s trvalým odchodem českých vědeckých pracovníků do ciziny.⁴¹ Strana však podporuje studijní pobyty na zahraničních univerzitách a ráda by na ně studentům poskytovala stipendia.⁴²

³⁹ Volební program KSČS pro volby 1990, s. 1.

⁴⁰ Socialismus- šance pro budoucnost (1996), s. 3.

⁴¹ Tamtéž, s. 2.

⁴² Tamtéž, s. 8.

Pro předčasné volby v roce 1998 byl vypracován program s názvem „Jiní o lidech, my s lidmi“. V tomto volebním programu také nenalezneme propracovanou migrační politiku strany. Komunistická strana zde opět vyjadřuje nutnost řešení romské otázky a zajišťování práv a podpory rozvoje kultury národnostních menšin.⁴³

Také v programu „S lidmi pro lidi“ pro volební období 2002 až 2006 není problematika migrace přímo řešena. KSČM se zde podrobně vyjadřuje k otázce emigrace českých občanů.

Strana chce prosazovat právo občanů České republiky na volný pohyb v rámci Evropské unie, podporovat studium na zahraničních školách a uplatnění se na pracovních trzích států Evropské unie. Občané České republiky by měli mít rovná práva jako příslušníci daných států a neměli by být v žádných ohledech diskriminováni (například nižšími odměnami za vykonanou práci).⁴⁴

KSČM by chtěla zvýšit nástupní platy lékařů a ostatních zaměstnanců v oblasti zdravotnictví, a tak zajistit snížení počtu odborníků a kvalifikovaného zdravotnického personálu, který odchází za lépe placenou prací do zahraničí.

Podporou výuky multikulturní výchovy na všech typech a stupních škol i v rámci mimoškolního vzdělávání chce KSČM v lidech probouzet toleranci vůči všem etnickým a národnostním menšinám žijícím na našem území. Multikulturní výchova by měla vést ke snížení počtu případů xenofobního a rasistického vystupování či jednání.⁴⁵

V programu se strana vyjadřuje k integraci Romů. Návrhem KSČM vedoucím ke zlepšení nezaměstnanosti v romské komunitě jsou daňové úlevy tzv. daňové prázdniny pro tuzemské malé a střední podnikatele, kteří by zaměstnávali Romy.⁴⁶ Dále navrhuje, aby na vysokých školách byly zavedeny nové aprobované studijní obory pro specializované asistenty pro Romy a další etnické menšiny, kteří by zajišťovali jejich kvalitní vzdělávání.⁴⁷

⁴³ Jiní o lidech, my s lidmi (1998), s. 12.

⁴⁴ S lidmi pro lidi (2002), s. 14.

⁴⁵ Tamtéž, s. 6.

⁴⁶ Tamtéž, s. 9.

⁴⁷ Tamtéž, s. 5.

Ani ve volebním programu k volbám do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2006 nepřišla KSČM s řádně propracovanou problematikou migrace.

V programu se vyjadřuje k nutnosti boje proti všem formám diskriminace menšin a imigrantů, proti rasismu a xenofobii. KSČM se chce zasadit o přísnější trestání projevů xenofobního jednání či projevům národnostní či rasové nesnášenlivosti a dále pak o netolerování činnosti rasistických a xenofobních skupin.⁴⁸

Naopak projevuje snahu pěstovat přátelské vztahy a rozvíjet solidaritu a toleranci k příslušníkům ostatních národů a menšinových etnik, včetně Romů, žijících na českém území. K tomu by měla vést multikulturní výchova a vzdělávání ve školách.⁴⁹

KSČM konstatuje, že kultury národnostních menšin by měly být rozvíjeny a měly by obohacovat kulturu naší země. Kulturu národnostních menšin chce mimo jiné podporovat umožněním publikování jejich tvorby v masových médiích a veřejnoprávních prostředcích.

Strana vyžaduje otevření hranic podle deklarace OSN a zrušení vízových povinností.⁵⁰

Pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010 si KSČM připravila tzv. „Otevřený volební program“. V tomto poměrně stručném volebním programu nenalezneme propracovanou migrační politiku strany.

KSČM se v programu zmiňuje o problematice zaměstnávání cizinců v České republice. Převážně chce zabránit a zajistit, aby cizinci nevykonávali práci na českém území za nižší mzdy než zaměstnanci české národnosti, tedy dosáhnout vyplácení stejných mezd za vykonání stejné práce. Dále uveřejňuje svou obavu a nespokojenost s tím, že díky ochotě cizinců stát se tzv. levnou pracovní silou dochází k vytlačování domácích zaměstnanců z jejich pracovních míst.⁵¹

Strana odmítá projevy jakékoli netolerance k občanům jiných národností a podporuje realizaci Národního akčního plánu prevence rasismu, diskriminace, xenofobie a intolerance. Při řešení těchto problémů se chce řídit podle doporučení

⁴⁸ Volební program KSČM (2006), s. 19.

⁴⁹ Tamtéž, s. 2.

⁵⁰ Tamtéž, s. 3.

⁵¹ Tamtéž, s. 2.

Organizace spojených národů a Evropské unie. Tyto organizace navrhnou opatření, která se týkají diskriminace na základě různých příčin, tedy i z důvodu příslušnosti k etniku či národu. Dále bude podporovat opatření a bojovat proti jakýmkoli projevům extremismu.⁵²

KSČM považuje za nutné vyučovat na školách multikulturní výchovu a vést tak české občany k toleranci a vzájemnému soužití různých etnik. Multikulturní výchova by se měla stát prostředkem prevence proti diskriminaci v jakékoli formě, xenofobii, rasismu a extrémnímu nacionalismu.⁵³

⁵² Volební program KSČM (2006), s. 5.

⁵³ Tamtéž, s. 6.

5.3 Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (KDU-ČSL)

KDU-ČSL je politickou stranou reprezentující křesťansko-demokratický a liberálně konzervativní proud, která svoji politiku staví na křesťanských základech, lásce a úctě k vlasti, kultuře naší země a národním tradicím, ochraně lidských práv jednotlivců i menšin. Uznává rovnost lidí a svobodu každého člověka, prosazuje se o rovnoprávnost všech etnických a národnostních menšin a jejich ochranu a v boji proti xenofobii, rasismu, diskriminaci a netoleranci.

KDU-ČSL patří mezi politické strany kladně se vyjadřující k evropské integraci, společné zahraniční a bezpečnostní politice, a strany, které usilovaly o členství České republiky v Evropské unii a o Schengenskou dohodu.

První vyjádření se strany k otázce migrace nalezneme ve volebním programu pro volby v roce 1992. Strana zde mezi nedostatky v oblasti sociální politiky zahrnuje problém se zaměstnáváním uprchlíků. Popisuje nesouhlas s tím, že je pro přistěhovalce pobývajících v uprchlických táborech přínosnější a výhodnější využívat podpory, kterou mu hostitelská země nabízí, jak pracovat. (Uprchlík, který si najde na našem území práci, pak většinou není schopen finančně zajistit rodinu.) Strana se chce zasadit o řešení tohoto problému.

Ve volebním programu pro rok 1996 se v otázce zajištění bezpečnosti našeho státu a občanů vyslovuje pro úpravu podmínek pro dlouhodobý pobyt cizinců na našem území, zpřísnění azylového zákona a pevnou kontrolu hranic a zajištění ochrany hranic před nelegální migrací do České republiky. Nelegální migraci považuje za jedno ze závažných bezpečnostních rizik, jehož míra roste. Strana takto chce bojovat proti terorismu a organizovanému zločinu.⁵⁴

Ve volebním programu pro rok 1998 se potom strana vyjadřuje pouze k emigraci českých špičkových vědců do zahraničí. Chce jim poskytnout lepší podmínky pro výzkum, nové moderní prostory a laboratoře a podporovat je, a těmito

⁵⁴ Volební program KDU-ČSL pro rok 1996, s. 5.

kroky se snažit omezit odchod odborníků do ciziny a motivovat je ke vzdělávání dalších generací.⁵⁵

Problematice migrace se KDU-ČSL věnuje zevrubně teprve v roce 2004 v tzv. „Evropském volebním programu“ a to jak v kapitole týkající se zajištění bezpečnosti našeho státu tak v kapitole věnující se demografickému vývoji v České republice.

KDU-ČSL se zde prezentuje jako zastávce společné imigrační a azylové politiky v rámci Evropské unie (uvádí, že nejednotnou imigrační a azylovou politiku snadno zneužívají obchodníci s lidmi a převaděči). Souhlasí s vytvořením jednotných právních norem a podmínek vstupu cizinců na území Evropské unie, kdy každý stát bude moci tyto standardy dále autonomně regulovat.

Důraz klade i na urychlení procesu získávání azylu (dle Ženevské konvence) a přesném vymezení práva azylu.

Strana uvádí, že obchodní a asociační dohody, které Evropské unie uzavírá s třetími zeměmi, by měly obsahovat repatriační klauzule. Země Evropské unie by se také měly více věnovat koherentní vízové politice.

KDU-ČSL také připisuje velký význam preventivním opatřením a zákrokům, které by ilegální migraci měly předcházet. Zastávají názor, že ilegální migraci lze omezit a řešit i prostřednictvím mezinárodní spolupráce států Evropské unie s třetími a tranzitivními zeměmi, hospodářskou pomocí rozvojovým státům s nízkou životní úrovní, z nichž migranti většinou pocházejí, informační kampaní zabývající se problematikou migrace a možnosti usídlení se na území Evropské unie.

Ve volebním programu do Poslanecké sněmovny v roce 2006 nalezneme kapitolu s nadpisem „Racionální řešení problematiky migrace a reforma cizinecké policie“.

KDU-ČSL zde prosazuje aktivní migrační politiku, boj proti ilegální migraci, integraci a podporu bezúhonných, pracujících cizinců na našem území. Pokud se má cizinec stát členem české společnosti, musí dodržovat zákony a obecně platná společenská pravidla, přijmout naši kulturu, řádně platit daně. Důraz je kladen i na řešení otázky zaměstnávání cizinců a jeho dopadu na český trh práce.

⁵⁵ Volební program KDU-ČSL pro rok 1999, s. 9.

KDU-ČSL také kritizuje činnost cizinecké policie a její jednání s cizinci. Nazývá ji nejslabším článkem Policie ČR a považuje ji za úplatnou, nekorektní, zasaženou korupcí a klientelismem. Reforma cizinecké policie by měla spočívat v omezení jejích kompetencí, převedení její dosavadní činnosti na pověřené obecní úřady, které by poté měly pravomoc povolovat pobyt cizím státním příslušníkům, a to za přísných podmínek. Cizinecká policie by pouze poskytovala podklady, prověřovala bezpečnostní rizika a podávala informace o daných osobách.⁵⁶

Strana chce udržovat kontakt s lidmi české národnosti žijícími v zahraničí, rozvíjet jejich kontakt s vlastí a usnadnit například účast na volbách v České republice. Dále pak chce podporovat zahraniční studijní pobyty a výjezdy a uzavřít dohody o zrušení vízové povinnosti (především s USA a Kanadou) a tím usnadnit mobilitu a migraci českých občanů z různých důvodů.⁵⁷

Nalezneme zde také kapitolku věnující se problematice integrace romské menšiny do majoritní společnosti.

Pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010 si KDU-ČSL připravila volební program s názvem „To lepší v nás“.

Pro křesťanské demokraty je zajištění svobod, práv a bezpečnosti člověka a společnosti jedním z nejdůležitějších měřítek. Proto považuje za důležité celoevropskou mezinárodní spolupráci v boji proti ilegální imigraci a jiným fenoménům jako organizovaný zločin a terorismus a řešení dalších globálních problémů. Česká republika se k tomuto dle strany zavázala vstupem do Evropské unie.⁵⁸

V tomto programu nalezneme celou kapitolu věnovanou problematice politiky vůči cizincům. KDU-ČSL otevřeně hlásá nulovou toleranci xenofobie, rasismu a extremismu ve všech jejich podobách a bez ohledu na politické zabarvení. Toto nepřijatelné jednání dle jejich názoru útočí na základy demokratické společnosti a nemá nic společného s obranou českých národních zájmů.

KDU-ČSL prosazuje aktivní migrační politiku a chce racionálně řešit všechny jevy s touto problematikou spojené (tedy nelegální migraci, uplatnění cizinců

⁵⁶ Volební program KDU-ČSL pro rok 2006, s. 40.

⁵⁷ Tamtéž, s. 43.

⁵⁸ To lepší v nás (2010), s. 24.

na českém trhu práce, zlepšení integrace bezproblémových, bezúhonných, legálně pracujících cizinců na území České republiky a tak dále).

Česká republika by se mohla stát novým domovem cizinců, kteří splňují určitá kritéria (KDU-ČSL je teda zastáncem výběrové imigrace). Cizinci, kteří se chtějí usadit na území České republiky a stát se jejími občany, musí ctít a respektovat Českou republiku, její zákony, zvyky a kulturu. Mělo by docházet k vzájemnému porozumění mezi českou společností a cizinci a dále pak k oboustrannému obohacování našich odlišných kultur. Nesmí však dojít k ohrožení evropského kulturního dědictví a evropského náboženství. Důležitost připisují také znalosti českého jazyka.

Zvláště bychom pak měli přijmout cizince, jež do České republiky přicházejí z důvodu nedodržování lidských práv režimy jejich původních vlastí.

Samozřejmostí je boj proti obchodu s lidmi a boj za omezení ilegální imigrace a ilegálního zaměstnávání cizinců. Zaměstnavatelé, kteří nelegálně zaměstnávají imigranty, budou potrestáni nejvyššími možnými postihy.

Křesťanští demokraté v důsledku vývoje v západní Evropě chtějí, aby v české společnosti byla urychleně vedena kvalifikovaná debata týkající se možných mezí a míry islamizace naší společnosti. Strana podporuje existenci kvalitní cizinecké policie.

KDU-ČSL dále příkládá důležitost spolupráci s nevládními organizacemi Centrum pro integraci cizinců, Česká katolická charita, Člověk v tísni a jinými, které se problematikou migrace a problémy s tímto spojenými zabývají a mají letité zkušenosti a praxi.⁵⁹

Strana je pro skutečné uplatnění volného svobodného pohybu osob.⁶⁰

KDU-ČSL je zastáncem provázanosti evropské a domácí politiky. Nedomnívá se, že by evropská politika ohrožovala suverenitu našeho státu a našich zájmů. Naopak je pro ni příležitostí k jejich naplnění a k možnosti efektivně využít nástrojů společné evropské azylové a imigrační politiky.

V argumentáři k programovým návrhům KDU-ČSL (2012) se strana vyjadřuje k prognóze demografického vývoje, která předpokládá, že se počet obyvatelstva České republiky, respektive počet plátců daní, bude nadále snižovat.

⁵⁹ To lepší v nás (2010), s. 32-33.

⁶⁰ Tamtéž, s. 37.

Toto by mělo vést ke zvyšujícímu se dluhu státního rozpočtu a k problému financování důchodového fondu. Strana konstatuje, že v budoucnu budou důchody platit právě přistěhovalci,⁶¹ kteří mají mnohem vyšší natalitu, a postupně tak budou nahrazovat českou populaci.

Migraci v žádném případě nepovažuje za řešení nepříznivého demografického vývoje v České republice a v Evropě. K tomu dodává, že stát se musí jasně vyjádřit k otázce přistěhovalectví a zamyslet se nad veškerými výhodami a zápory s ním spojenými.

⁶¹ Argumentář k programovým návrhům KDU-ČSL (2012) Str. 8.

5.4 Občanská demokratická strana (ODS)

V preambuli politického programu z roku 1995 se ODS charakterizuje jako konzervativní politická strana uznávající individuální svobody, rovnost šancí bez ohledu na rasu, původ a přesvědčení a slibuje ochranu a dodržování lidských práv a svobod všech jednotlivců a národnostně, nábožensky, sociálně či jinak znevýhodněných menšin.⁶²

ODS ve svých volebních programech připisuje důležitost pojmu národ a jeho uvědomění si ve společnosti (především pak v souvislosti s rozšiřujícím se nacionalismem ve střední a východní Evropě), ochraně národních tradic, zvyků a kultury, obraně českých národních zájmů a udržení zřetelně vymezené české národní identity. Strana pokládá za důležité zdraví patriotismus a považuje se za stoupence vzájemného obohacování odlišných kultur. Strana však také zdůrazňuje, že odmítá nacionalismus.

Ve volbách v roce 1992, ve kterých byla ODS úspěšná a získala si širokou podporu voličů, se propagovala volebním programem s názvem „Svoboda a prosperita“. Českou a Slovenskou Federativní Republiku pokládá za demokratický mnohonárodnostní stát, ve kterém je nutné uplatňovat rovnost práv většinových národů stejně tak jako národnostních menšin. ODS chce podporovat rozvoj vzdělání národních a etnických menšin, a tím umožnit příslušníkům menšin stát se plnohodnotnými občany našeho státu.⁶³

Ve volebním programu pro parlamentní volby v roce 1996 se ODS vyjadřuje k problematice migrace. Konstatuje, že Česká republika se dle statistických údajů postupně stává imigračním státem a migraci cizinců do České republiky považuje za závažný problém.

Chce se zasadit o regulaci legální i nelegální migrace do země. Toto opatření by mělo vést ke zvýšení bezpečnosti občanů a snížení kriminality. Strana chce vypracovat novou migrační politiku a vízovou politiku a nové návrhy zákonů týkající se poskytování azylu a pobytu cizinců na našem území, které by byly v souladu s právními úpravami ostatních členských zemí Evropské unie. Dále považuje

⁶² Preambule politického programu ODS (1995).

⁶³ Svoboda a prosperita (1992), s. 33.

za nutné vytváření dalších opatření ze strany Ministerstva vnitra a Ministerstva zahraničních věcí České republiky.

Význam pro řešení problematiky migrace připisuje i mezinárodní spolupráci.

Ve volebním programu s názvem „Hlavu vzhůru“ do předčasných voleb v roce 1998 se ODS v otázce zajištění bezpečnosti občanů vyslovuje pro zavedení vízové povinnosti se zeměmi, z nichž by mohlo pocházet reálné ohrožení České republiky a riziko zvýšení kriminality na našem území. Dále chce připravit a chválit nový zákon o pobytu cizinců a o poskytování azylu.⁶⁴

V programu se strana také zmiňuje o nutnosti sociální integrace národnostních menšin do majoritní společnosti, především pak romské menšiny.

Ve volebním programu pro volby v roce 2002 s názvem „Volební desatero“ se nachází kapitola s nadpisem „Přistěhovalecký problém“, ve které ODS klade důraz na nutnost řešení otázky a problému přistěhovalectví.

Téma přistěhovalectví nepovažuje za tabu a zdůrazňuje, že se jedná o problém týkající se všech demokratických zemí. Právě nezájem o řešení problému zvyšujícího se počtu azylantů a ilegálních přistěhovalců považuje ODS za příčinu xenofobie a netolerance k imigrantům mezi lidmi. Strana slibuje připravit návrh na zpřísnění kritérií pro přistěhovalectví do České republiky a chce zabránit jakémukoli zneužití poskytnutého azylu a ochrany, kterou naše země uprchlíkům nabízí. Masivní přistěhovalectví nepovažuje za řešení problému důchodového systému.⁶⁵

ODS se také zmiňuje o nekalých praktikách cizích obchodníků na tržištích, o porušování našich zákonů cizinci a zavíráním očí před tímto problémem. *„Místo toho, aby platilo, že jsou si u nás lidé před zákonem rovni, počty kriminálních činů policistů i státních kontrolních a celních orgánů rostou. Viditelné je to např. ve vztahu k nepoctivému podnikání některých obchodníků v masově rozšířených tržnicích, kteří prodejem pašovaného zboží likvidují drobné české výrobce a prodejce. Kontrolní orgány v této záležitosti nejednají a vzbuzují tak dojem*

⁶⁴ Hlavu vzhůru (1998), s. 17.

⁶⁵ Volební desatero (2002), s. 21.

korupce. Aby vykazovaly činnost, masivně kontrolují a za maličkosti postihují jinak poctivé drobné obchodníky. Na velké firmy si netroufnou vůbec.“⁶⁶

O migraci se bývalý stínový ministr vnitra Ivan Langer zmiňuje i v tzv. „Černé knize policejních hříchů“, která vznikla v letech 2002 a 2003.

V této knize se vyjadřuje k práci a činnosti Policie České republiky a zabývá především prohřešky, kterých se policisté dopustili. Dodává, že z celkového počtu policistů obviněných z trestné činnosti náleželo 4,7 % pachatelů k útvaru imigrační a pohraniční policie.

V tomto dokumentu také uvádí, že i na Ministerstvu vnitra se vyskytuje velké množství problémů. Za nedostatek považuje neřešení či nezvládnutí problému jako je právě migrace a azylová politika státu. Migraci pokládá za jeden z největších současných problémů v České republice a ve světě, jelikož je spojena s kriminalitou a problémy v sociální sféře. Cizinci prý byli převážně pachateli násilné a majetkové kriminality.⁶⁷

Vyjadřuje se také k nelegálnímu zaměstnávání cizinců na našem území, převážně pak v oblasti méně kvalifikované pracovní síly. Říká, že nelegální zaměstnávání je příčinou vyšší nezaměstnanosti českých občanů a je negativně spojeno s nižšími odvody do státního rozpočtu.

Ivan Langer vyžaduje, aby problematice migrace byla věnována větší pozornost, za nutnost považuje rychlé řešení a úpravu příslušné legislativy. Dle jeho mínění by mělo dojít ke zpřísnění imigračních zákonů a hraničních kontrol. V neposlední řadě chce, aby byla vymícena korupce v řadách cizinecké a pohraniční policie.

⁶⁶ Volební desatero (2002), s. 21.

⁶⁷ „Podle statistických údajů žije v tuzemsku legálně téměř 250 tisíc cizinců. Odborníci však mluví o dalších 200 tisících cizinců, kteří žijí v Česku ilegálně (MF Dnes, 24. 9. 2003).

V roce 2002 bylo v ČR trestně stíháno 123. 964 osob, z toho 6. 238 cizinců, což představuje 5%. Více než 5% se podíleli cizinci na počtu odsouzených. Výrazně však v roce 2002 vzrostl počet cizinců, kteří spáchali násilné trestné činy, a to o 25,3%. Na vraždách se cizinci podíleli 17,7% a na loupežích 13,3 %. Cizinci se také hodně dopouštěli hospodářských a majetkových trestných činů.“ (Zdroj citace: ODS. Černá kniha policejních hříchů. Str. 58.)

Knihy také obsahuje několik skutečných případů špatné práce cizinecké a pohraniční policie a novinových článků, které popisují problémy spojené s migrací a integrací imigrantů.

V programovém leafletu k referendu o vstupu České republiky do Evropské unie s názvem „Když do EU tak s ODS“ nenalezneme o problematice imigrace ani zmínku.

Ve volebním programu pro volby do Evropského parlamentu v roce 2004 nesoucí název „Stejně šance pro všechny“ se ODS problematikou migrace nikterak zevrubně nezaobírá, označuje se zde však za stoupence koordinace azylové a migrační politiky uvnitř Evropské unie a ujišťuje voliče, že bude prosazovat co nejrychlejší vstup České republiky do Schengenského systému.

V rozsáhlém a propracovaném volebním programu „Společně pro lepší život“ pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006 také není problematice migrace věnováno příliš prostoru. Ilegální migraci považuje ODS za jedno z rizik ohrožující naši zemi, jenž chce řešit především prostřednictvím politických prostředků a mezinárodní spolupráce.⁶⁸

Opět se zde opakuje myšlenka urychlení a zpřísnění azylového hospodářství. ODS chce imigrantům zabránit, aby zneužívali pobytu na území naší země k páčání trestné činnosti. V programu se také objevuje návrh řešení problému nelegálního zaměstnávání cizinců. Strana chce důsledně kontrolovat zaměstnavatele a udělovat přísné tresty těm, kteří nelegálně zaměstnávají cizince.⁶⁹

Migrace je silně spjata s otázkou náboženského vyznání. ODS je názoru, že víra a příslušnost k jednotlivým náboženstvím by měla být ponechána na rozhodnutí každého člověka.

Pro volby v roce 2009 do Evropského parlamentu si ODS připravila volební program „Řešení místo strašení“. ODS zde vyjadřuje souhlas a podporu tzv. čtyř

⁶⁸ Společně pro lepší život (2006), s. 8.

⁶⁹ Tamtéž, s. 40.

svobod Evropské unie, tedy volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu.⁷⁰ Zdůrazňuje však, že česká vláda musí mít právo stanovat podmínky pro volný pohyb pracovních sil tak, aby nedocházelo ke znevýhodňování českých občanů na českém trhu práce.

Jako jednu z příčin nekontrolované migrace chudých lidí ze zemí třetího světa do zemí Evropské unie považuje ODS také uzavření evropského trhu pro potravinářské produkty, které jsou v těchto zemích produkovány, což uměle prohlubuje chudobu jejich obyvatelstva, které se potom mnohdy pokouší i nelegálními cestami nalézt lepší život za hranicemi jejich vlasti. ODS navrhuje umožnění nákupu těchto produktů za podmínky splnění všech stanovených norem.

Imigraci do České republiky se ODS věnuje ve volebním programu do Poslanecké sněmovny pro neuskutečněné předčasné volby v roce 2009 s názvem „Řešení pro budoucnost“. V kapitole týkající se bezpečnosti občanů nalezneme toto prohlášení vztahující se k imigraci cizinců: *„V naší zemi pouze tolik cizinců, kolik můžeme integrovat. Česká republika nemůže být doširoka otevřenou branou pro každého. Přístup k nám by měli mít pouze ti, pro které je práce. Každý se přitom musí ztotožnit s místními kulturními a společenskými pravidly a musí znát český jazyk.“*⁷¹

ODS v tomto programu navrhuje řešení problému nezaměstnanosti občanů, jímž chce motivovat zaměstnavatele, aby raději přijali do stálého pracovního poměru občany České republiky, než aby si najali agenturní pracovníky, kdy se většinou jedná o cizince.

ODS deklaruje, že v žádném případě nesouhlasí s tzv. pozitivní diskriminací, tedy umělým zvýhodňováním menšin proti a na úkor marginální společnosti, kterou prosazují především levicově orientované strany.

V roce 2010 vznikl programový dokument s názvem „Vize 2020“, ve kterém je voličům představen výhled pro Českou republiku v budoucích deseti letech a návrhy ODS pro řešení různých aktuálních problémů. Jedním z diskutovaných témat je imigrace do České republiky.

⁷⁰ Volným pohybem osob se rozumí nejen volný pohyb pracovníků, studentů, nebo třeba důchodců ale i právo podnikatelů usadit se v jiném členském státě za účelem podnikání. Problematika volného pohybu pracovníků a dalších subjektů (včetně sociálního zabezpečení osob samostatně výdělečně činných) spadá převážně do působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí.

⁷¹ Řešení pro budoucnost (2009), s. 34.

V kapitole s nadpisem “Tolerantní společnost“ ODS souhlasí s příchodem imigrantů, kteří v České republice chtějí hledat obživu, pod podmínkou ctění a dodržováním českých zákonů a zvyklostí. Slušní občané cizí národnosti žijící v České republice jsou potom stranou považováni za rovnocenné s jinými občany. Migranti, kteří s touto podmínkou nejsou srozuměni, nejsou u nás vítáni.

ODS zde vyjadřuje toleranci a respekt ke všem menšinám a uznává jejich odlišnosti i jejich životní styl. Odmítá však přehlížet nedodržování pravidel a stanovených norem chování v české společnosti, porušování práv a svobod druhých a také tzv. pozitivní diskriminaci. Klade důraz na to, že zákony platí pro všechny stejně, bez výjimky, a tolerance má své hranice.

Jednotnou imigrační politiku v rámci Evropské unie považuje ODS za negativní jev, jelikož má ve svých důsledcích neblahý vliv a dopady na občany naší země. Legální a nelegální migrace a v jejich důsledku se měnící sociální a demografická mapa Evropy, jsou tématy, kterými by se státy Evropské unie měly dle mínění ODS zevrubněji zabývat, jelikož současná evropská politická debata o těchto tématech není dostačující a je nutné definovat viditelnou politickou alternativu současného vývoje v EU, která se těmto problémům týká.

V tomto programovém dokumentu se nachází celá kapitola věnovaná migraci, která je plná tezí ODS k tomuto fenoménu:

„ODS si uvědomuje, že migrace obyvatel je dobrovolným jevem nerovnoměrného ekonomického a sociálního vývoje ve světě či důsledkem humanitárních a přírodních katastrof. Tato skutečnost není výrazem našich přání či plánů. Je existující realitou, na kterou můžeme jen reagovat a pokusit se ji usměrňovat a řídit.

Řešení migrace uvnitř státu stojí na třech pilířích, kterými jsou řízení legální migrace, prevence a boj proti nelegální migraci a vztah mezi migrací a rozvojem. V boji proti nelegální migraci zdůrazňujeme prevenci a praktickou spolupráci s dalšími zeměmi Evropské unie. Odmítáme však jednotnou imigrační politiku v rámci Evropské unie. Jsme přesvědčeni o tom, že uplatňování imigrační politiky je výsostným právem jednotlivých národních vlád a snahy o její unifikaci jsou útokem na suverenitu státu.

Multikulturalismus považujeme za mrtvý koncept. Imigranti se musí integrovat a respektovat demokratické a kulturní hodnoty evropské společnosti. Ekonomické migrace můžeme částečně předcházet kvalitní imigrační legislativou

*a hlavně spoluprací na ekonomickém rozvoji zdrojových států, zejména afrických. Migraci následkem humanitárních či přírodních katastrof omezíme efektivní a koordinovanou pomocí následující ihned po těchto událostech.*⁷²

Problematice migrace se ODS věnuje i v tzv. „Modré knize“ s podtitulem „Modrá šance pro Českou republiku“, která představuje resortní koncept ODS a vznikala v letech 2003 a 2004.

ODS chce zajistit bezpečnost státu a jeho občanů, eliminovat veškerá rizika ohrožení a bojovat vůči terorismu a organizovanému zločinu. Boj s terorismem dle jejího mínění úzce souvisí s migrační politikou státu, který by v rozhodování o této otázce měl mít silné pravomoci a ve tvorbě a výkonu migrační politiky nezastupitelnou roli.

Ilegální migraci cizinců a problémy s ní spojené považuje za velký problém, který je nutno řešit a bojovat proti němu. Podotýká, že Česká republika se postupně ze země transitní mění v zemi cílovou a dá se předpokládat, že k nárůstu imigrace dojde ještě zřetelněji po vstupu České republiky do Evropské unie. Stejně jako jiné západoevropské země bude muset Česká republika na tuto situaci reagovat a upravit dosavadní nevyhovující legislativu, tedy znění cizineckého a azylového práva.

ODS považuje za nutné zkoumat a vyhodnocovat situaci v oblasti migrace na území České republiky, a plnit veškeré stanované cíle této koncepce.

V části „Modré knihy“ nesoucí název „Modrá šance pro slušné lidi“ se bývalý stínový ministr vnitra Ivan Langer vyslovuje pro zpřísnění podmínek imigrace cizinců do České republiky, jelikož současný zákon o pobytu cizinců ODS považuje za benevolentní. Strana chce prosadit zpřísnění právních norem a podmínek pro udělování víza, azylu a pobytů cizinců na našem území a rozšíření důvodů pro vyslovení zákazu pobytu.

Dále chce dosáhnout toho, aby azylové řízení bylo rychlejší a přísnější. Ve zkrácené době by mohly být projednány a vyřizovány žádosti žadatelů o azyl ze zemí, které považujeme za bezpečné.

Dále chce regulaci počtu cizinců žijících na našem území. Imigrace do České republiky by měla být umožněna pouze příslušníkům cizích národností, kteří zde

⁷² Vize 2020 (2010), s. 27.

chtějí žít spořádaný život, dodržovat naše zvyky a zákony a pracovat, azyl by měl být poskytován pouze cizincům, kteří pomoc a ochranu našeho státu opravdu potřebují. Ostatním musí být příchod odepřen. ODS chce vytvořit a podporovat integrační programy pro azylanty.

Strana chce také dosáhnout toho, aby podmínky pro pobyt cizinců na našem nemohly být zneužívány a aby došlo k automatickému vyhoštění každého cizince, který se u nás dopustí úmyslného trestného činu.

ODS také zdůrazňuje nutnost boje proti ilegální migraci a ilegálním pobytům cizinců. Chce také bojovat proti nelegálnímu zaměstnávání cizinců a trestat zaměstnavatele (převážně udělováním finančních postihů), kteří tzv. práci na černo nabízejí a cizince bez pracovního povolení zaměstnávají.

ODS naprosto nesouhlasí se záměrem ČSSD, které navrhuje řešení demografického problému České republiky, stárnutí české populace a problémy s financováním důchodového fondu tzv. aktivní migrační politikou, tedy podporou a souhlasem s masivním přílivem cizinců do naší země.

Po našem vstupu do schengenského prostoru považuje za nutné urychlené odstranění veškerých administrativních a technických překážek, které by bránili občanům České republiky využívat všech standardů a výhod spojených s volným pohybem v rámci zemí Evropské unie.⁷³

Ve volebním programu s názvem „Řešení, která pomáhají“, pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010 se ODS podrobně zabývá problematikou imigrace do České republiky a zaměstnáváním cizinců.

Dlouhodobým cílem ODS je udržení a růst zaměstnanosti, vytvoření pružného trhu a takových podmínek pro zaměstnavatele, ve kterých by se nemuseli bát najímat nové zaměstnance, z řad českých občanů. (ODS konstatuje, že zaměstnavatelé jinak raději najímají pracovníky z agentur, což jsou z velké části cizinci.)⁷⁴

ODS slibuje, že se bude zasazovat o integraci cizinců, kteří přicházejí do České republiky za účelem získání legální práce. ODS však nebude podporovat cizince, kteří by nepracovali a chtěli by čerpat ze sociálních dávek a dále pak nelegálně pracující cizince. Cizinci, kteří pracují nelegálně či jiným způsobem

⁷³ Modrá kniha. Modrá šance pro slušné lidi. (2003), s. 146.

⁷⁴ Řešení, která pomáhají (2010), s. 20.

nedodržíjí zákony České republiky, budou v České republice nevítaní a budou ze země vyhoštěni.⁷⁵

Strana chce zabránit nelegálnímu zaměstnávání pracovníků, a to jak domácích tak zahraničních. Zaměstnavatelé, kteří zaměstnávají soustavně či opakovaně nelegálně své zaměstnance, budou trestáni uložením vysokých pokut či dokonce odebráním jejich oprávnění k podnikatelské činnosti.⁷⁶

ODS zastává názor, že Česká republika není schopna přijmout všechny uchazeče o zaměstnání z řad cizinců a proto může přijmout a integrovat pouze tolik cizinců, pro které je zde práce. Podmínkou je však, aby cizinci, kteří chtějí žít na území České republiky, dbali a ctili zákonů země, přijali a ztotožnili se s kulturními a společenskými pravidly země. Navíc zdůrazňují podmínku znalosti českého jazyka.

Strana prohlašuje, že je nutné bojovat proti nekontrolované migraci do naší země a s ní mnohdy spojeným vytvářením komunit, které následně páchají kriminální činnost.⁷⁷ Tímto opatřením chce ODS chránit občany své země i před dalšími hrozbami 21. století, které si někdo také s migrací ze zahraničí spojuje, jako je organizovaný zločin, náboženský, rasový, etnický či politický extremismus či dokonce terorismus.⁷⁸

Za jeden ze svých úspěchů v době působení ve vládě považuje ODS to, že Česká republika vstoupila do schengenského prostoru a stala se plnoprávným členem Evropské unie. ODS však nesouhlasí s jednotnou imigrační politikou Evropské unie, jelikož se domnívá, že by měla neblahý a negativní dopad na občany České republiky. V důsledku legální i nelegální migrace se mění sociální i demografická mapa Evropy, což je jeden z problémů, se kterým se bude Evropská unie muset vypořádat.⁷⁹

Jedna z kapitol volebního programu je věnována zahraničním vztahům. ODS považuje za nutné, vytvořit program zahraniční politiky, který reaguje na změny, které se v dnešním globalizovaném světě udávají. Tvrdí, že volný pohyb lidí a imigrace zejména z afrických a islámských zemí vytváří tlak na kulturní identitu naší civilizace, ovlivňují a znejišťují některé tradiční hodnoty a staví proti sobě

⁷⁵ Řešení, která pomáhají (2010), s. 23.

⁷⁶ Tamtéž, s. 23.

⁷⁷ Tamtéž, s. 28.

⁷⁸ Tamtéž, s. 30.

⁷⁹ Tamtéž, s. 45.

principy svobody na straně jedné a požadavky na bezpečnost na straně druhé.⁸⁰ Je však pro volný pohyb osob.

Ve volebním programu se ODS také vyjadřuje k emigraci českých občanů. Staví se proti zvýšení daní pro vysoce kvalifikované pracovníky, což navrhuje ČSSD. Obává se odchodu profesorů, lékařů, IT specialistů a dalších odborníků za prací do zahraničí.⁸¹ Slibuje však podporu studia českých studentů na zahraničních univerzitách.⁸² ODS uvádí, že je připravena navázat a zintenzivnit kontakty s Čechy žijícími v cizině a spolupracovat s nimi za účelem zlepšení jména České republiky ve světě.⁸³

V tomto volebním programu nalezneme i všeobecné prohlášení o lidských právech, které zní: „*V pojetí ODS budou lidská práva vždy souborem svobod a práv jednotlivce uspořádat si život podle vlastních představ a hledat vlastní cestu ke štěstí. Nepřipustíme, aby se otázky lidských práv měnily na požadavky jednotlivých menšin proti většinové společnosti, aby lidská práva byla zaměňována za nároky vůči ostatním. Nikde a v žádném směru nebudeme podporovat tzv. pozitivní diskriminaci, tedy umělé zvýhodňování menšin, prosazované především levicí.*“⁸⁴

⁸⁰ Řešení, která pomáhají (2010), s. 44.

⁸¹ Tamtéž, s. 16.

⁸² Tamtéž, s. 34.

⁸³ Tamtéž, s. 46.

⁸⁴ Tamtéž, s. 37.

5.5 Strana zelených (SZ)

Strana zelených se otázkou migrace a záležitostmi s ní spojenými zabývá ve svém volebním programu „Kvalita života“ pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006. V programu jí věnuje kapitolu s nadpisem „Pracovní a společenská integrace cizinců“.

Řízenou migraci považuje za přirozenou věc, přesto však přiznává, že může u lidí vzbuzovat nejistotu a obavy.

Dle strany jsou multikulturní problémy soužití v Evropě reálné, přesto je považují za řešitelné. Navrhují jejich politické řešení prostřednictvím boje proti sociálnímu vyloučení, boje proti nespravedlivým životním podmínkám a rozšiřováním tolerance v otázce víry a náboženského vyznání (především k islámu).⁸⁵

SZ v tomto programu kontaktuje, že uzavření hranic zemí Evropské unie před ostatními zeměmi a jejich obyvateli je nereálné a že se v praxi ukázalo, že čím více je omezována legální migrace a čím přísnější jsou podmínky a požadavky pro pobyt cizinců, tím více dochází k ilegální migraci.⁸⁶

Příliš represivní imigrační politiku státu považuje za nesprávnou a zdůrazňuje, že Česká republika by si měla vzít příklad z ostatních států Evropské unie a neopakovat jejich chyby. Česká republika se s otázkou imigrace a jejího řešení bude setkávat častěji než doposud, jelikož se postupně ze země transitní mění v zemi cílovou a počet cizinců na našem území bude pravděpodobně nadále narůstat. SZ se k tomuto fenoménu vyjadřuje následovně: *„Naše strana se, na rozdíl od některých jiných stran, nedomnívá, že máme tuto tendenci plně odmítat. Jsme si ale vědomi rizik, která otevřenější imigrační politika může přinášet. Připravme proto účinnou strategii zaměřenou na kvalitní (společenskou i pracovní) integraci cizinců se zohledněním integrační kapacity České republiky a obsahující projekty proti negativním náladám a projevům vůči cizincům ze strany části české společnosti.“*⁸⁷

Dále dodává, že poptávka po imigraci do naší země musí být doprovázena uváženou nabídkou práce a bydlení pro cizince. SZ z tohoto důvodu navrhne změnu

⁸⁵ Kvalita života (2006), s. 55.

⁸⁶ Podle Mezinárodní organizace pro migraci (při OSN) se do Evropy ilegálně propašuje až půl milionu lidí ročně. (Kvalita života (2006), s. 52.

⁸⁷ Kvalita života (2006), s. 52.

zákoníku práce a dalších předpisů, které mimo jiné zajistí, aby se cizinci na území naší země nestávali obětmi vyděračů a podobných, aby nedocházelo k nelegálnímu zaměstnávání cizinců a byla dodržována jejich práva.

SZ je zastáncem zmírnění přísných pravidel pobytu pro cizince, jelikož ty jsou dle jejího mínění jednou z příčin, proč zaměstnavatelé a zaměstnávání cizinci jednají protizákonně. Obě zúčastněné strany raději poruší či obejdou zákon nebo dají úplatek, aby povolení dosáhly. Jako jedno řešení korupčního jednání v řadách policejního sboru, navrhuje SZ výstavbu skleněných přepážek v úřadovnách cizinecké policie.⁸⁸

Strana se v programu také věnuje emigraci nadaných studentů a nejlepších absolventů českých univerzit do zahraničí. Tzv. odliv mozků chce zastavit aktivní podporou vědy, kvalitního výzkumu a technologického rozvoje a zajištěním kvalitních podmínek pro práci mladých vědců. Tímto by chtěla SZ do České republiky nalákat i mladé nadané vědce z ciziny. Dále slibuje podporu mobility pracovních sil a možnosti získat práci v zemích Evropské unie.

Ve volebním programu je také rozebírána integrace romské menšiny.

SZ si je vědoma toho, že média hrají v našich životech významnou roli a mají velkou sílu ovlivňovat lidi. Z tohoto důvodu považuje za nutné zajistit, aby veřejnoprávní média uspokojovala zájmy všech skupin uživatelů, sloužila multikulturní a pluralitní společnosti a zajišťovala vysílání o menšinách a pro menšiny, nejen etnické a náboženské.⁸⁹

Ve volebním programu pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010 SZ uvádí, že přestože je Česká republika svobodná a demokratická země, dochází v ní k porušování lidských práv, často právě vůči různým minoritním skupinám, tedy i vůči přistěhovalcům. SZ chce bojovat vůči sociálnímu vyloučení a podporovat sociální integraci, vzdělání a zaměstnávání těchto osob.

V kapitole „Česko jako domov i pro ty, co se zde nenarodili“ slibuje SZ podporu neziskovým organizacím a sociálním pracovníkům, kteří se věnují integraci přistěhovalců a uprchlíků do české společnosti (důraz klade na jazykovou a kulturní integraci).

⁸⁸ Kvalita života (2006), s. 37.

⁸⁹ Tamtéž, s. 40.

Za důležité považuje větší participaci cizinců na společenském životě a větší účast na správě země. Strana chce cizincům poskytnout možnost vzdělání a rekvalifikací a rozvíjet programy pracovního a právního poradenství. Dále chce pomocí dotací podpořit projekty, v rámci nichž jsou rozvíjena či budována poradenská, komunitní a multikulturní centra.

Cizinci, kteří v České republice chtějí žít, by měli disponovat znalostmi českého jazyka a znalostmi o českém prostředí.

Za důležité SZ považuje, aby žadatelům o azyl byly na území České republiky v době azylového řízení zajištěny důstojné podmínky. Strana je zastáncem průhlednějšího azylového řízení a transparentnější legalizace pobytu cizinců na našem území.

Dále nepřipustí, aby docházelo k vykořisťování cizinců (například zprostředkovatelskými pracovními agenturami) a k obchodu s lidmi a chce zajistit snížení nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice. Pracovní imigraci do České republiky však nepovažuje za řešení nedostatku potenciální vysoké poptávky po pracovní síle v České republice.

Proto se chce zasadit o ratifikaci mezinárodních dokumentů „Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi“, „Mezinárodní úmluva OSN o ochraně práv všech migrujících pracovníků a pracovníc a členů jejich rodin“ a „Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 97 o migraci za prací a č. 143 o doplňujících ustanoveních týkajících se migrujících pracovníků“.

Za úspěch považuje SZ vyjednání a prosazení antidiskriminačního zákona, který by obecně měl zajišťovat rovné zacházení bez ohledu na odlišnosti (tedy i na etnický původ a národnost) a chce se zasadit o jeho novelizaci. Od tohoto kroku si slibuje lepší zajištění systematického sledování a vyhodnocování projevů xenofobie, proti níž chce bojovat.

V tomto volebním programu SZ také zmiňuje podporu tzv. „druhým generacím cizinců“ žijícím v České republice.

5.6 TOP 09

Ve volebním programu TOP 09 připraveném pro předčasné parlamentní volby v březnu 2009 není problematika migrace a imigrace do České republiky začleněna.

Stejně tak volební program pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010 neobsahuje návrh řešení migrační politiky České republiky. V tomto programu nalezneme pouze zmínku o cizinecké policii. Strana TOP 09 chce prosadit převedení jednotlivých útvarů cizinecké policie pod krajská policejní ředitelství a tím zefektivnit její práci a zajistit objektivitu řízení a správního rozhodování.

5.7 Věci veřejné (VV)

V kapitole věnované bezpečnosti ve volebním programu VV pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010 nalezneme podkapitolu, která se zabývá problematikou přistěhovalectví. Jedním z dlouhodobých cílů strany je vytvoření jasných pravidel pro přistěhovalectví do naší vlasti. Politická strana Věci veřejné je ochotna přijmout na území České republiky pouze ty cizince, kteří jsou bezúhonní, zaměstnaní a platí daně. Její migrační politika podporuje přísnější regulaci a výběr zahraničních pracovníků.

Strana Věci veřejné je zastáncem systému tzv. zelených karet. Mělo by tedy dojít k rozšíření jejich systému a tímto krokem zabránit zneužívání podnikatelských víz, ke kterému dle mínění strany v poslední době často docházelo.

Věci veřejné chtějí, aby termín schůzky za účelem získání víza na zastupitelském úřadě byl dojednán průhledným způsobem, například prostřednictvím emailu, a aby následná schůzka s žadatelem o vízum byla nahrána.

Dalším opatřením je zvýšení a zpřísnění kontroly zprostředkovatelských agentur, které by mělo zabránit vydělávání peněz neadekvátním způsobem. Některé agentury využívají ke svému prospěchu nepřehlednosti systému a především svých známostí a kontaktů s pracovníky zastupitelstev. Mělo by také docházet k častější kontrole ubytoven, nelegální ubytovny by neměly uniknout přísnému postihu.

Za důležité je také považována spolupráce a komunikace s imigrantskými komunitami a svazy.⁹⁰

Strana dále navrhuje vytvoření ministerstva bezpečnosti, které by vzniklo sloučením ministerstva obrany a vnitra. Tímto by došlo ke zkvalitnění jejich práce a vyhnutí se některým zdvojeným pravomocem. Strana vychází z domněnky, že není nutné rozdělovat nebezpečí, která České republice hrozí, na vnější a vnitřní nebezpečí.⁹¹

Co se problematiky extremismu týká, připisuje strana VV narůstající extremismus více strachu o bezpečnost a sociální jistoty občanů než jejich netoleranci k jiným etnikům či národnostem. Strana se staví negativně k principu pozitivní diskriminace a omítá ji.⁹²

VV jsou pro tolerantní a rovnocenný postoj ke všem vírám a vyznáním.⁹³

Strana je zastáncem a prosazuje tzv. korespondenční volby, které jsou v některých zemích naprosto běžné. Všichni občané České republiky, kteří žijí či pracují v zahraničí nebo z důvodu studia pobývají mimo území naší země, by měli právo zúčastnit se voleb tímto způsobem.⁹⁴

⁹⁰ Volební program VV pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010 (2010), s. 27.

⁹¹ Tamtéž, s. 25.

⁹² Tamtéž, s. 27.

⁹³ Tamtéž, s. 39.

⁹⁴ Tamtéž, s. 41.

6. Začlenění problematiky přistěhovalectví ve volebních programech nejvýznamnějších německých politických stran

Křesťanskodemokratická unie Německa (Christlich Demokratische Union Deutschlands – CDU) a Křesťansko-sociální unie Bavorska (Christlich-Soziale Union in Bayern- CSU)

Křesťansko-demokratické strany ve volebních programech označují jejich imigrační politiku jako politiku, které je zaměřená především na „potřeby a zájmy“ země. Strany požadují hospodářskou a sociální integraci imigrantů, kteří již v Německu žijí. Žádoucí je, aby se sami imigranti snažili o integraci do německé společnosti. Zvláštní pozornost je kladena na ovládnutí německého jazyka. V případě, že se cizinci odmítají přizpůsobit německým zvyklostem a normám, hrozí jim různé důsledky, například spojené s povolením k pobytu. Důsledně pak zdůrazňují, že odmítají islámské náboženské tradice a odlišné islámské právní normy, které jsou v rozporu s právním řádem Německa. V programu také vyjadřují nesouhlas s dvojitým státním občanstvím a zavedením práva volit v komunálních volbách pro státní příslušníky třetích zemí. V oblasti azylové politiky se vyslovují pro rychlé řízení s příslušníky třetích zemí, a to v případech kdy nemohou být přijati v první imigrační zemi ani se nemohou vrátit do své vlasti. Strany vítají příchod a zaměstnávání vysoce kvalifikovaných pracovníků.

Sociálnědemokratická strana Německa (Sozialdemokratische Partei Deutschlands- SPD)

SPD ve svém programu neklade důraz na integrační politiku jako takovou, nýbrž na spojení rozmanitých společenských a jiných věd, tedy politiky, administrativy, hospodářství, umění, kultury, filosofie a náboženství, z jejichž pohledu je na problematiku migrace nazíráno. SPD by chtěla dosáhnout reformy uprchlické politiky. Prosazuje humánní uprchlickou politiku, která by byla více orientovaná na lidská práva. Především chce poskytnout větší ochranu ohroženým ženám a dětem. Z „přistěhovalecké země Německo“ se dle jejího mínění musí stát země, ve které by imigranti měli dobré šance prosadit se. Jedním z jejích cílů

je usnadnit přístup na pracovní trh zahraničním studentům, kteří úspěšně ukončili studium na německé vysoké škole. Tímto krokem chce dosáhnout lepšího začlenění mladých lidí cizího původu do německé společnosti. Strana nesouhlasí s povinností zvolit si mezi několika možnými občanstvími a chce se zasadit o její zrušení.

Spojenectví 90/Zelení (Bündnis 90/Die Grünen- B'90/Grüne)

Strany jsou zastánci humanitární uprchlické politiky na německé i evropské úrovni a vyžadují rozšíření práv imigrantů a doplnění integrační politiky o politiku sociální inkluze. Souhlasí s tím, aby lidé v Německu měli vícero státních občanství. Chtějí zrušit povinný jazykový test pro imigranty, jejichž druhové v Německu již žijí. Dále se vyslovují pro uskutečnění dohody o přidružení mezi Tureckem a Evropskou unií, která zaručí, aby turečtí státní příslušníci měli v oblastech pobytového a pracovního stejné postavení jako občané Evropské unie. Zelení také podporují otevřené vyznávání víry. Snížení rasismu ze strany police a justice si strana slibuje od zvýšení počtu imigrantů zaměstnaných v jejich řadách.

Svobodná demokratická strana (Freie Demokratische Partei- FDP)

Cílem strany je vytvořit otevřenou a multikulturní společnost, ve které je vítán každý, kdo má zájem stát jejím členem. Strana v programu doslova uvádí, že by chtěla „odstranit překážky a otevřít dveře“. FDP je připravena usnadnit imigraci a zvýšit šance imigrantům žijícím v Německu. Důrazně však vyžaduje ochotu učit se německý jazyk a akceptování liberálně demokratických principů panujících ve společnosti. Úkolem státu je dle mínění strany postarat se, aby všechny v Německu žijící děti při zahájení povinné školní docházky ovládaly německý jazyk. Výuku německého jazyka chce podporovat prostřednictvím široké nabídky kurzů, nejen pro děti ale popřípadě i pro jejich rodiče. Souhlasí s tím, aby v rámci výuky náboženství byl vyučován islám, za důležité však považuje, aby poznatky předávali učitelé, kteří jsou absolventy německých univerzit. Dalším cílem je zasadit se, aby ve veřejných službách bylo zaměstnáno více lidí cizí národnosti. Strana prosazuje liberalizaci imigrační politiky (v některých otázkách) a všeobecně kladení menších požadavků na potenciální imigranty. Například dlouholetým čekatelům by mělo být uděleno povolení k pobytu. Dále chce povolit

dvojí občanství. Návrhem FDP je, aby Německo přijímalo přistěhovalce dle bodového systému, stejně jako je tomu v Kanadě. Stejně tak prosazuje udělování většího počtu víz. Cizinecké úřady a velvyslanectví by neměly bránit přistěhovalcům, naopak je jejich činností umožňovat a podporovat.

Levice (Die Linke)

Levice se zasazuje o migrační a integrační politiku státu, která dává všem lidem žijícím v Německu stejná práva a možnosti prosadit se. V rámci azylové politiky chce humánní přístup k imigrantům v Německu i v Evropě a dále prosadit zvětšení práv uchazečů o azyl a čekatelů o udělení pobytu. Strana nechce omezovat přistěhovalcům prostřednictvím bodového systému. Dále chce pokud možno odstranit vízovou povinnost. Strana navrhuje nahradit povinný jazykový test dobrovolnými jazykovými kurzy. Migrantům chce zajistit přístup ke vzdělání a na trh práce a poskytnout jim veškeré sociální služby. Cílem strany je povolit, aby se všichni imigranti směli účastnit voleb na všech úrovních (komunální, spolkové a celostátní). Strana souhlasí s ponecháním si původního státního občanství, i v případě kdy migranti obdrží německé státní občanství. Ve svém programu podporuje uskutečnění přístupové smlouvy mezi Evropskou unií a Tureckem.

Pirátská strana Německo (Piratenpartei Deutschland- Piraten)

Pirátská strana ve svém programu konstatuje, že jejím cílem je zajistit imigrantům dobré podmínky k prosazení se v německé společnosti. Prostřednictvím odpuštění jazykového testu chce ulehčit příchod životního partnera cizince, který v Německu již žije. Lidé, kteří v Německu žijí bez povolení k pobytu, by dle mínění strany měli mít možnost legalizace jejich pobytu a také získat přístup ke vzdělání a zdravotní péči. Návrhem strany je vytvořit Ministerstvo pro integrační záležitosti. Za nutné je považováno, aby správní orgány byly otevřenější imigraci a aby průběh žádání probíhal anonymně. Strana je zastáncem držení dvojího občanství a tedy zrušení povinnosti rozhodnou se mezi dvěma či více možnými občanstvími. Dále prosazuje zavedení volebního práva v komunálních volbách pro příslušníky třetích zemí. Pirátská strana by ráda dosáhla zjednodušení uznávání dosaženého vzdělání. V oblasti školství podporuje mnohojazyčnost a v rámci vzdělávání učitelů rozvoj

kompetence k výuce multikulturní výchovy. Strana se chce zasadit o rozšíření práva na azyl o nové důvody pro poskytnutí ochrany a zrušit kategorii „bezpečných zemí původu“.⁹⁵

⁹⁵ Deutschland: Migrationspolitische Ergebnisse des Koalitionsvertrags. Dostupné z WWW: <<http://www.bpb.de/gesellschaft/migration/dossier-migration/175159/migrationspolitik-im-koalitionsvertrag>>

Deutschland: Zuwanderung in den Wahlprogrammen 2013. Dostupné z WWW: <<http://www.bpb.de/gesellschaft/migration/dossier-migration/166593/zuwanderung-in-den-wahlprogrammen>>

Závěr

Migrace do České republiky a integrace národnostních menšin dosud nepatří mezi celospolečensky běžně diskutovaná témata. Pro majoritní veřejnost se jeví toto téma mnohdy jako nezajímavé či nepotřebné příliš řešit či se k němu vyjadřovat. Otevřeně se k migraci do České republiky vyjadřují většinou sympatizanti či členi pravicově orientovaných stran na okraji politického spektra (např. Dělnické strany či Národní strany), a to často nepřiměřeně a nepřipustně. Jinak se debata na toto téma prozatím odehrává převážně ve specializovaných diskurzech.

Migrace také nebývá zásadním tématem, které by bylo probíráno v rámci politických debat, či se k němu politici vyjadřují sporadicky, demagogicky a zkratkovitě. V rámci našeho spektra politických stran však nenalezneme relevantní politickou stranu, která by otevřeně zastávala a prosazovala antimigrační politiku. Z tohoto pohledu lze říci, že Česká republika v porovnání s některými jinými zeměmi Evropské unie zastává poměrně rozumnou imigrační politiku. Při srovnání s imigrační a integrační politikou Německa bychom však naši přistěhovaleckou politiku měli označit slovy přísnější, netolerantní a možná i xenofobní.

Samotné výzkumy veřejného mínění ukazují, že lidé většinou považují migranty za problém, uprchlíky bychom přijali jen některé, dlouhodobé pobyty cizinců v České republice schvalujeme, ale za podmínky co největšího se přizpůsobení našim zvyklostem. Co se týče udělování trvalých pobytů, již tak shovívaví nejsme. Většina Čechů považuje množství cizinců žijících v České republice za příliš vysoké, přestože nemá ponětí, kolik jich u nás vlastně žije. Tolerantnější jsme v otázce povolování zaměstnávání cizinců u nás, ale opět jen v některých případech. Musí se jednat o práci, o kterou Češi nemají zájem, dále nesmí být v České republice či oblasti vysoká nezaměstnanost atd. Česká veřejnost tedy nezaujímá zrovna nejlepší vztah k migraci a imigrantům do České republiky či neustále klademe nějaké nároky. Mnohdy jsme plný předsudků, týkajících se cizinců, přestože se jedná o obavy většinou neopodstatněné. Otázkou je, jak se situace bude nadále vyvíjet v souvislosti se stoupajícím počtem imigrantů na našem území do budoucna. Nutné je také konstatovat, že Česká republika uděluje velmi malé množství azylů a doplňkové ochrany.

Mezi politickými strany, které jsou zastoupeny v Parlamentu České republiky, existují rozdíly v pohledu na migraci jako takovou a jejich přístup k řešení její otázky. Každá strana prosazuje jinou imigrační politiku a integrační politiku. Zatímco ČSSD je stranou, jejíž migrační politiku můžeme nazvat jako promigrační, tak ODS je oproti tomu zastáncem restriktivnějšího řešení problematiky imigrace. Na rozdíl od ČSSD prosazuje zpřísnění azylového zákona, omezení počtu pracovních migrantů, zpřísnění podmínek pro získání dlouhodobého či trvalého pobytu atd. Na čem se však shodnou všechny strany je, aby bylo zamezeno nelegální migraci do země, dále zajištění bezpečnosti země před negativními vlivy spojenými s migrací. Strany také obecně slibují ochranu lidských práv, bez ohledu na původ, tedy cizím státním příslušníkům.

Z výzkumů však vyplývá, že návrh řešení migrace do České republiky a přístup jednotlivých politických stran k migraci v jejich programatických dokumentech nemá zřetelný a rozhodující vliv na sympatie voličů k nim. A také naopak sympatizanti jedné politické strany nejsou jednohlasně zastánci či odpůrci imigrace do naší země. Volební programy jsou pro české voliče sřejmější, za důležitější programová témata, než migrační politiku a chování k menšinám, je zajímavější oblasti zdravotnictví a jiné.

Na závěr bychom mohli konstatovat, že česká společnost patří bohužel mezi deficitně tolerantní k příslušníkům národnostních menšin žijících na našem území. Bohužel se mnohdy o problematiku migrace nezajímáme a je nám lhostejná. Česká veřejnost nevyjadřuje přílišnou vstřícnost k usazování cizinců u nás.

Seznam literatury a pramenů

Literatura

BARŠOVÁ, Andrea, BARŠA, Pavel. *Přistěhovalectví a liberální stát. Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. 1.vyd. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 2005, 308 stran, ISBN: 80-210-3875-6.

DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a imigrace v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 207 s. ISBN 978-80-7419-039-1.

DRBOHLAV, Dušan: *Nelegální ekonomické aktivity migrantů. Česko v evropském kontextu*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008, 311 s. ISBN 9788024615523.

KING, Russell. *Atlas lidské migrace*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2008, 192 s. ISBN 978-80-204-1706-0.

MAŘÍKOVÁ, Hana. KOSTELECKÝ, Tomáš. LEBEDA, Tomáš a kol. *Jaká je naše společnost? Otázky, které si často klademe*. 1.vyd. Praha, Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 446 s. ISBN 978-80-7419-025-4.

POTUŽÁKOVÁ, Zuzana: *Pracovní imigrace ve středoevropském prostoru*. Praha: Oeconomica, 2009, 29 s. ISBN 978-80-245-1619-6

SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci. Esej o multietické společnosti*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2005, 134 s. ISBN 80-7363-022-2.

SCHEU, Harald Christian. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011, 322 s. ISBN 9788087284070.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice- my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha: Portál, 2001, 188 s. ISBN 80-7178-648-9.

Elektronické zdroje

Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytem na území České republiky k 31. 10. 2013 [online]. *Mvcr.cz*. [2013-11-24] Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>>

Deutschland: Migrationspolitische Ergebnisse des Koalitionsvertrags. [online] [2013-10-30] Dostupné z WWW: <<http://www.bpb.de/gesellschaft/migration/dossier-migration/175159/migrationspolitik-im-koalitionsvertrag>>

Deutschland: Zuwanderung in den Wahlprogrammen 2013. [online] [2013-10-30] Dostupné z WWW: <<http://www.bpb.de/gesellschaft/migration/dossier-migration/166593/zuwanderung-in-den-wahlprogrammen>>

Kdo je to cizinec? (Praha, 2009). Tisková zpráva ov90410b. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/kdo-je-to-cizinec>>

Lidé považují za důležité problémy životní úrovně a morálky. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://www.stem.cz/clanek/142>>

Mají čeští občané zájem pracovat v zahraničí? (Praha, 2003) Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/2003-3-4/maji-cesti-obcane-zajem-pracovat-v-zahranici>>

Názory české veřejnosti na cizince v České republice (Praha, 2009). Tisková zpráva ov90518. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/nazory-ceske-verejnosti-na-cizince-v-ceske-republice>>

Názory na přistěhovalectví (Praha, 2005). Tisková zpráva ov50321. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/nazory-na-pristehovalectvi>>

Názory veřejnosti na usazování cizinců v ČR (Praha, 2012). Tisková zpráva ov120529a. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/nazory-verejnosti-na-usazovani-cizincu-v-cr>>

Občané o cizincích žijících v ČR I (Praha, 2007). Tisková zpráva ov70528. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/obcane-o-cizincich-zijicich-v-cr-i>>

Občané o volebním rozhodování a vlivech, které na něj působí (Praha, 2006). Tisková zpráva pv60605. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/volby-a-strany/obcane-o-volebnim-rozhodovani-a-vlivech-ktere-na-nej-pusobi>>

Parametry stranické identity českých voličů (Praha, 2004) Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24]. Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/2004-2/parametry-stranicke-identity-ceskych-volicu>>

Pobyt cizinců v České republice (Praha, 2003). Tisková zpráva ov30704. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/pobyt-cizincu-v-ceske-republice>>

Počty žádostí o mezinárodní ochranu v jednotlivých měsících roku 2013. *Mvcr.cz*. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/statisticke-zpravy-o-mezinarodni-ochrane-za-jednotlive-mesice-v-roce-2013.aspx?q=Y2hudW09MTA%3d>

Postoje české veřejnosti k cizincům (Praha, 2008). Tisková zpráva ov80429. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/postoje-ceske-verejnosti-k-cizincum>>

Postoje české veřejnosti k cizincům – březen 2010 (Praha, 2010). Tisková zpráva ov100406. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/postoje-ceske-verejnosti-k-cizincum-brezen-2010>>

Postoje české veřejnosti k cizincům – březen 2011 (Praha, 2011). Tisková zpráva ov110419. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/postoje-ceske-verejnosti-k-cizincum-brezen-2011>>

Postoje české veřejnosti k zaměstnávání cizinců (Praha, 2003). Tisková zpráva ov30707. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/postoje-ceske-verejnosti-k-zamestnavani-cizincu-2>>

Přístup k nelegální migraci v České republice a Evropské unii. [online] *Mvcr.cz*. [2012-8-24] Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-90951.aspx?q=Y2hudW09NQ%3D%3D>

Řízení o mezinárodní ochraně 2011 (Praha, 2012). Statistická zpráva. Ministerstvo vnitra České republiky. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna.aspx>>

Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2012 (Praha, 2012). Ministerstvo vnitra České republiky. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2012.aspx>>

Strany a voliči (Praha, 2005). Tisková zpráva pv51114. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/volby-a-strany/strany-a-volici-2>>

Voliči a voličské motivace. [online] [2013-8-24] Dostupné z WWW: <<http://img.ct24.cz/multimedia/documents/52/5187/518640.pdf>>

Vztah k jiným národnostem I (Praha, 2006). Tisková zpráva ov70108. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/vztah-k-jinym-narodnostem-i>>

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v roce 2012 (Praha, 2013). Ministerstvo vnitra České republiky. [online] [2012-8-24] Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2012.aspx>>

Volební programy politických stran:

Alternativa pro naši zemi. Volební program ČSSD pro volby 1997. [online] *Cssd.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/volebni-program-cssd-pro-volby-1997/>

Černá kniha policejních hříchů (2002). [online] *Ods.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.ods.cz/politicky-program/volebni-programy>>

Člověk na prvním místě. Volební program ČSSD pro volby 2002. [online] *Cssd.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/volebni-program-cssd-pro-volby-2002/>

Hlavu vzhůru. Volební program pro volby do Poslanecké sněmovny PČR 1998. [online] *Ods.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <http://www.ods.cz/politicky-program/volebni-programy>

Jiní o lidech, my s lidmi (Praha, 1998). Volební program 1998 – 2002. [online] *Kscm.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.kscm.cz/politika-kscm/volebni-program>>

Jistoty a prosperita. Volební program ČSSD pro volby 2006. [online] *Cssd.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/volebni-program-cssd-pro-volby-2006/>>

Jistoty pro lidi, naděje pro naši zemi. Volební program ČSSD pro volby 2009. [online] *Cssd.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/volebni-program-cssd-pro-volby-2009/>>

Když do EU tak s ODS. Programový leaflet referendu o vstupu České republiky do Evropské unie 2004. [online] *Ods.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.ods.cz/politicky-program/volebni-programy>>

Kvalita života. Volební program 2006 - 2009. [online] *Strana.zeleni.cz.* [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://strana.zeleni.cz/59/rubrika/volebni-program-2006-2009/>>

Lidskost proti sobectví. Volební program ČSSD pro volby 1996. [online] *Cssd.cz.* [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/volebni-program-cssd-pro-volby-1996/>>

Modrá kniha. Modrá šance pro Českou republiku. Resortní koncept ODS (2003). [online] *Ods.cz.* [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.ods.cz/politicky-program/modra-sance>>

Oranžové knihy ČSSD pro volby 2010. [online] *Cssd.cz.* [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/oranzove-knihy-cssd-pro-volby-2010/>>

Otevřenost novým výzvám, věrnost tradici. Dlouhodobý program ČSSD 2005. [online] *Cssd.cz.* [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/dlouhodoby-program-cssd-2005/>>

Otevřený volební program (Praha, 2010). Volební program 2010 – 2014. [online] *Kscm.cz.* [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.kscm.cz/politika-kscm/volebni-program>>

Program změny a naděje. Lepší budoucnost pro obyčejné lidi. Volební program ČSSD pro volby 2010. [online] *Cssd.cz.* [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/velky-volebni-program-cssd-pro-volby-2010/>>

Řešení, která pomáhají. Volební program pro volby do Poslanecké sněmovny PČR 2010. [online] *Ods.cz.* [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.ods.cz/politicky-program/volebni-programy>>

Řešení místo strašení. Volební program pro volby do Evropského parlamentu 2009. [online] *Ods.cz.* [2012-10-23] Dostupné z WWW: <http://www.ods.cz/politicky-program/volebni-programy>

Řešení pro budoucnost. Volební program pro volby do Poslanecké sněmovny PČR 2009. [online] *Ods.cz.* [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.ods.cz/politicky-program/volebni-programy>>

S lidmi pro lidi (Praha, 2002). Volební program 2002 - 2006. [online] *Kscm.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.kscm.cz/politika-kscm/volebni-program>>

Socialismus- šance pro budoucnost (Praha, 1996). Volební program 1996 – 1998. [online] *Kscm.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.kscm.cz/politika-kscm/volebni-program>>

Společně pro lepší život. Volební program pro volby do Poslanecké sněmovny PČR 2006. [online] *Ods.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.ods.cz/politicky-program/volebni-programy>>

Společně s vámi pro lepší budoucnost. Volební program ČSSD pro volby 1998. [online] *Cssd.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/volebni-program-cssd-pro-volby-2008/>>

Stejně šance pro všechny. Volební program pro volby do Poslanecké sněmovny PČR 2004. [online] *Ods.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.ods.cz/politicky-program/volebni-programy>>

Svoboda a prosperita. Volební program pro volby do Poslanecké sněmovny PČR 1992. [online] *Ods.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.ods.cz/politicky-program/volebni-programy>>

Vize 2020 (2010). [online] *Ods.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.ods.cz/politicky-program/vize2020>>

Volební desatero. Volební program pro volby do Poslanecké sněmovny PČR 2002. [online] *Ods.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <http://www.ods.cz/politicky-program/volebni-programy>

Volební program 2009. [online] *Top09.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/archiv/volebni-program-2009/>>

Volební program 2010. [online] *Top09.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/archiv/volebni-program-2010/>>

Volební program KSČS 1990 (Praha, 1990). [online] *Kscm.cz*. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.kscm.cz/politika-kscm/volebni-program>>

Volební program KSČS 1991 – 1992 (Praha, 1991). [online] *Kscm.cz*. [2012-10-23]
Dostupné z WWW: <<http://www.kscm.cz/politika-kscm/volebni-program>>

Volební program KSČS 1992 - 1996 (Praha, 1992). [online] *Kscm.cz*. [2012-10-23]
Dostupné z WWW: <http://www.kscm.cz/politika-kscm/volebni-program>

Volební program KSČM 2006 – 2010. [online] *Kscm.cz*. [2012-10-23] Dostupné
z WWW: <<http://www.kscm.cz/politika-kscm/volebni-program>>

Volební program pro volby do Poslanecké sněmovny PČR 1996. [online] *Ods.cz*.
[2012-10-23] Dostupné z WWW: <http://www.ods.cz/politicky-program/volebni-programy>

Volební program Strany zelených. Volby do Poslanecké sněmovny 2010. [online]
Volic.cz. [2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://volic.cz/sz-volebni-program-2010.pdf>>

Volební program VV pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010. [online]
[2012-10-23] Dostupné z WWW: <<http://www.slideshare.net/xjert02/veci-verejne-volebni-program-do-poslanecke-snemovny-2010>>

Tištěné volební programy:

Argumentář k programovým návrhům KDU-ČSL (2012).

Evropský volební program KDU-ČSL (2004).

To lepší v nás. Volební program KDU-ČSL 2010.

Volební program KDU-ČSL 1992.

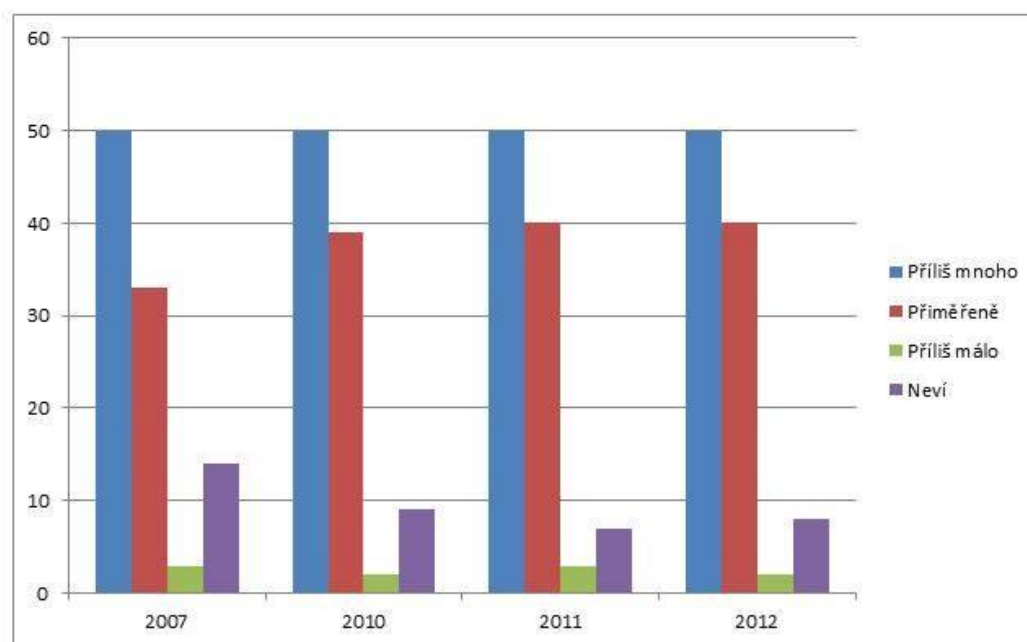
Volební program KDU-ČSL 1996.

Volební program KDU-ČSL 1998.

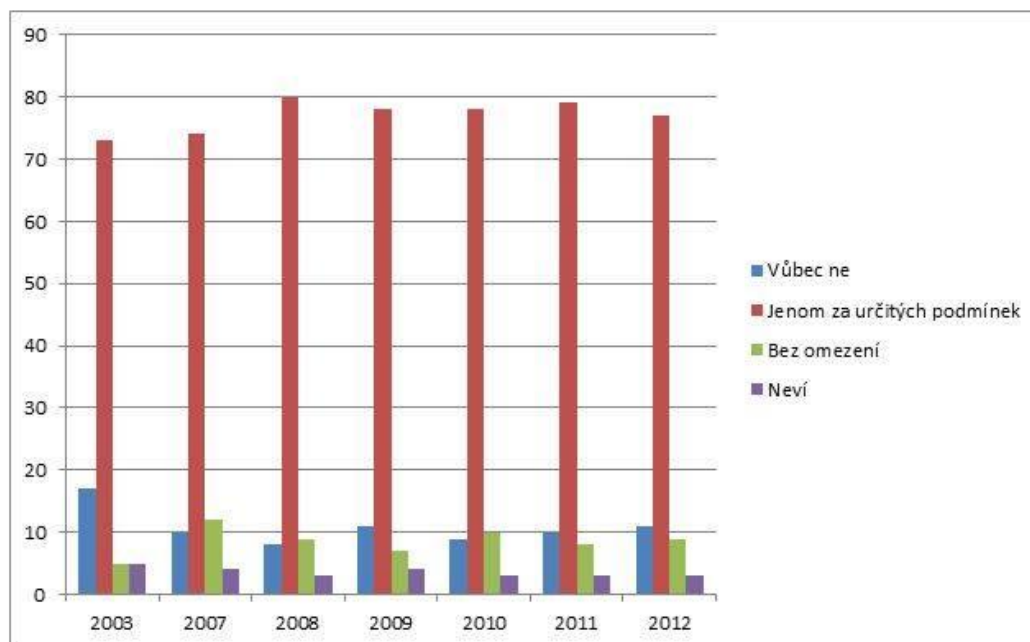
Volební program KDU-ČSL 2006.

Přílohy

Graf 1: Názory na množství cizinců žijících v České republice.⁹⁶

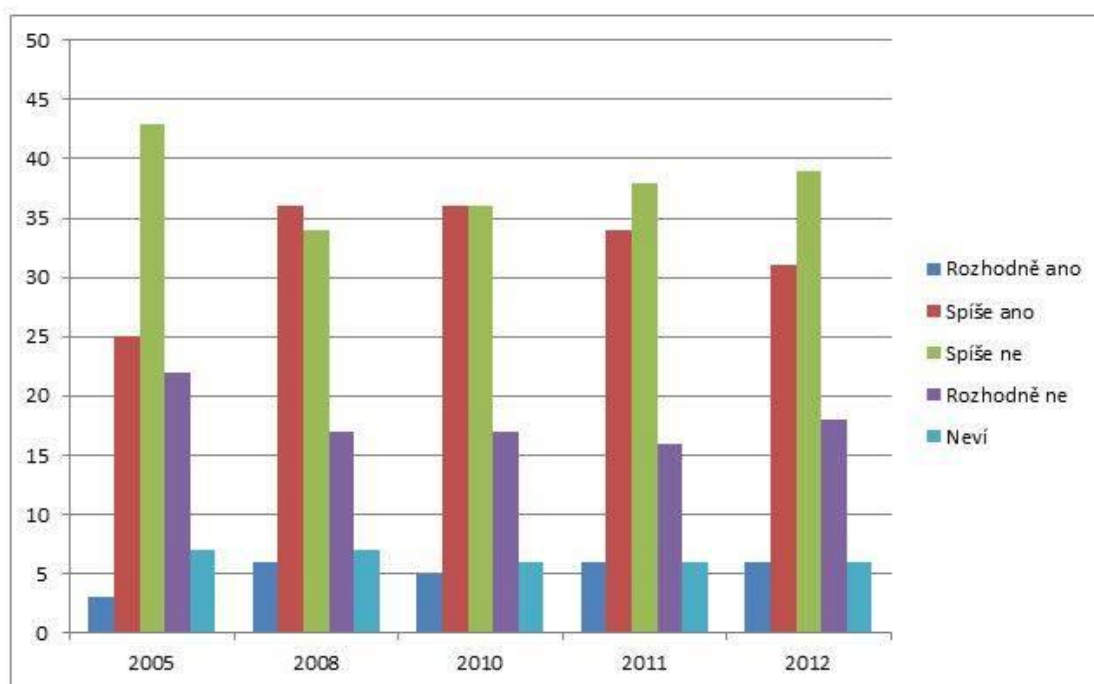
Graf 2: Názory na dlouhodobý pobyt cizinců v ČR.⁹⁷

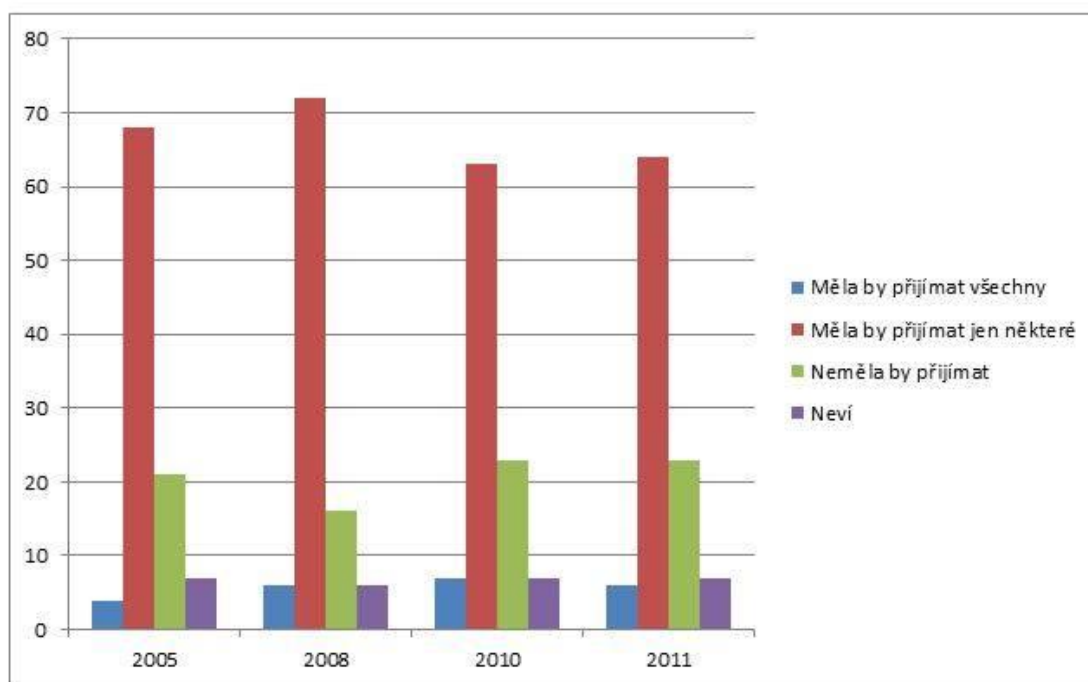
⁹⁶ Otázka: „Domníváte se, že v současné době žije cizinců na území České republiky“. Varianty odpovědí: příliš mnoho, přiměřeně, příliš málo, neví.

⁹⁷ Otázka: „Souhlasíte s dlouhodobým pobytem cizinců v České republice?“ Varianty odpovědí: vůbec ne, jen za určitých podmínek, bez omezení, neví.

Graf 3: Názory na trvalé usazení cizinců v České republice.⁹⁸

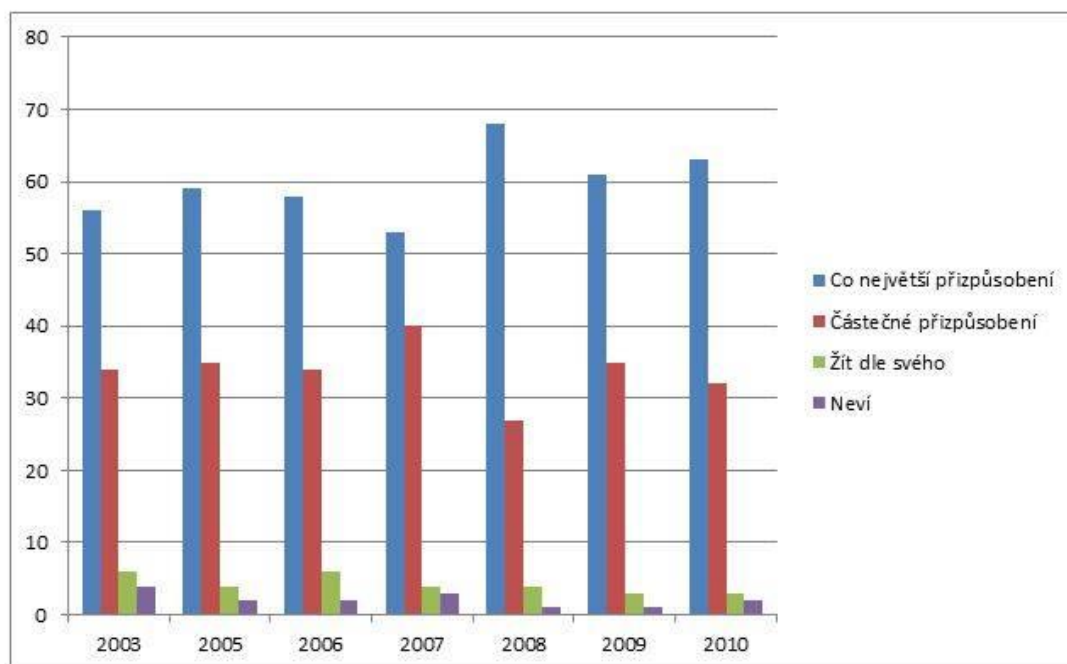
Graf 4: Názory na přijímání uprchlíků Českou republikou.⁹⁹

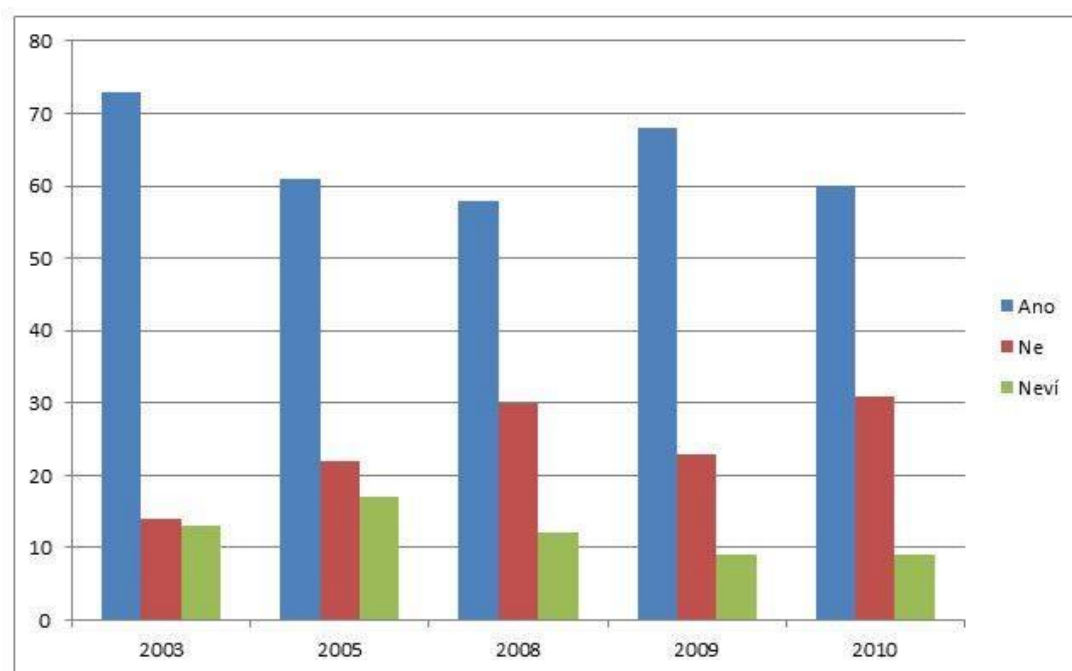
⁹⁸ Otázka: „Domníváte se, že každému, kdo má v úmyslu přijít do České republiky a žít zde, by to mělo být umožněno?“ Varianty odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, rozhodně ne, neví.

⁹⁹ Otázka: „Má Česká republika přijímat uprchlíky?“ Varianty odpovědí: měla by přijímat všechny; měla by přijímat jen některé; neměla by vůbec přijímat, neví.

Graf 5 : Názory na míru přizpůsobení se českým životním zvyklostem.¹⁰⁰

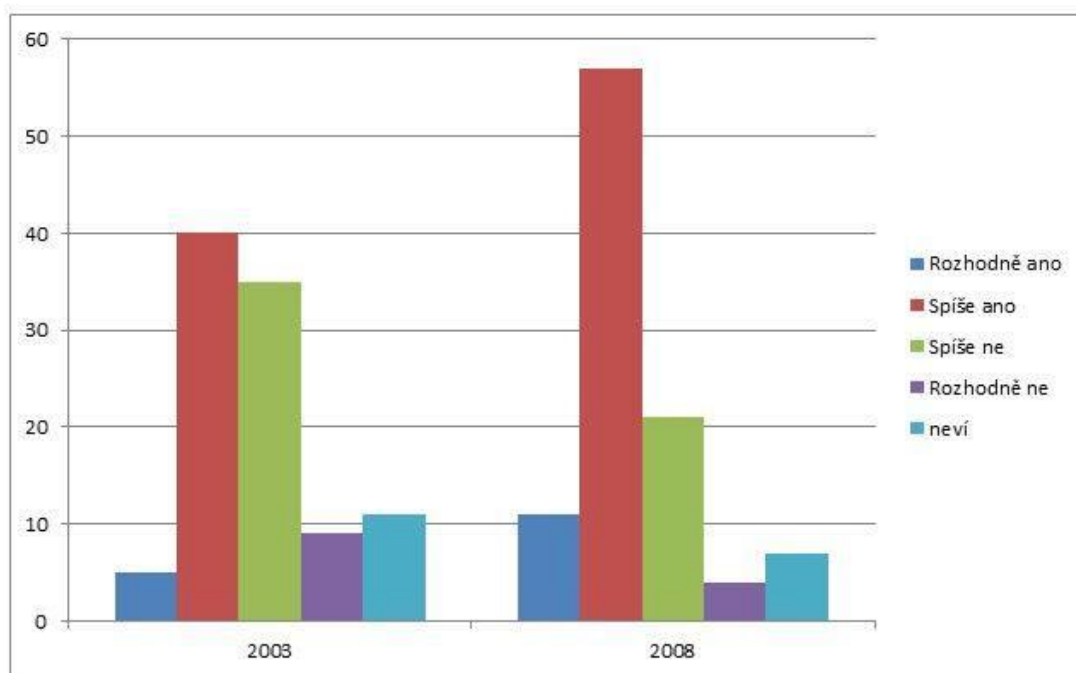
Graf 6: Představují pro nás cizinci žijící v České republice problém.¹⁰¹

¹⁰⁰ Otázka: „Cizinci by se v České republice podle Vás měli co nejvíce přizpůsobit našim životním zvyklostem, částečně se přizpůsobit našim životním zvyklostem, měli by mít možnost žít zcela podle svých životních zvyklostí?“

¹⁰¹ Otázka: „Představují pro nás cizinci žijící v České republice problém?“ Varianty odpovědi: ano, ne, neví.

Graf 7: Názory na zaměstnávání cizinců v České republice.¹⁰²

¹⁰² Otázka: „Domníváte se, že je správné zaměstnávat cizince v ČR?“ Varianty odpovědí: Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“